

การแข่งขันทางภูมิยุทธศาสตร์ระหว่างสหรัฐอเมริกาและจีน เหนือเมียนมา ศึกษาเปรียบเทียบช่วงก่อนและหลัง ค.ศ.1988

อรไท โสภารัตน์¹

บทคัดย่อ

การแข่งขันทางภูมิยุทธศาสตร์ระหว่างจีนกับสหรัฐอเมริกาส่งผลต่อการสร้างความสัมพันธ์ของรัฐบาลเมียนมาต่อรัฐบาลจีนและสหรัฐอเมริกาอย่างไร โดยเปรียบเทียบระหว่างยุครัฐบาลนายพลเนวิน (ระหว่าง ค.ศ.1962–ค.ศ.1988) และหลังนายพลเนวิน (หลัง ค.ศ.1988) เป็นคำถามของงานวิจัยนี้ ด้วยสถานการณ์ความขัดแย้งเหนือทะเลจีนใต้ ระหว่างจีนกับสหรัฐอเมริกาดำเนินมาอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งจีนยังมีโครงการเส้นทางสายไหมศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะเส้นทางเชื่อมต่อกับจีนมายังมหาสมุทรอินเดียซึ่งเป็นหนึ่งในเส้นทางที่สำคัญของจีน นอกจากเส้นทางทะเลจีนใต้ นำมาสู่การศึกษาการแข่งขันยุทธศาสตร์ระหว่างจีนกับสหรัฐอเมริกาเหนือรัฐเมียนมา ทั้งนี้วัตถุประสงค์ของงานวิจัย เพื่อศึกษาการแข่งขันทางภูมิยุทธศาสตร์ระหว่างจีนกับสหรัฐอเมริกาต่อการสร้างความสัมพันธ์ของรัฐบาลเมียนมาโดยแบ่งการศึกษาออกเป็นสองช่วงเวลา ในยุครัฐบาลนายพลเนวิน (ระหว่าง ค.ศ.1962–ค.ศ.1988) และหลังนายพลเนวิน (หลัง ค.ศ.1988–2012)

งานนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยทำการวิเคราะห์เชิงพรรณนาจากการรวบรวมเอกสารชั้นรอง กรอบแนวคิดในการศึกษาของงานวิจัยนี้คือลัทธินิยมและยุทธศาสตร์ถ่วงดุลอำนาจประกันความเสี่ยง ผลการศึกษาพบว่าการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับเมียนมา ในช่วงก่อน ค.ศ.1988 ไม่มีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดด้วยความหวงหวัดต่อการอุดมการณ์คอมมิวนิสต์จากจีนผ่านมายังพรรคคอมมิวนิสต์แห่งเมียนมา หากแต่เมียนมาต้องการเงินลงทุนพัฒนา จึงทำให้เมียนมาไม่ได้ถอยห่างจากจีนและยังคงร่วมมือกันทางการค้า ในช่วงหลัง ค.ศ.1988 จีนหันมากระชับ

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร <Email: Oratais@nu.ac.th>

ความสัมพันธ์กับเมียนมา เนื่องจากสหรัฐอเมริกามีมาตรการบีบบังคับทางการค้ากับเมียนมา ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐอเมริกากับเมียนมาในช่วงก่อน ค.ศ.1988 เป็นไปอย่างต่อเนื่องด้วยอุดมการณ์ทางการเมืองเดียวกัน สหรัฐอเมริกาส่งเสริมการค้าและการลงทุน รวมทั้งความช่วยเหลือทางการเงิน เนื่องจากสหรัฐอเมริกาไม่ต้องการให้ภูมิภาคนี้กลายเป็นคอมมิวนิสต์ ในช่วงหลัง ค.ศ.1988 สหรัฐอเมริกาได้ลดความสัมพันธ์กับเมียนมาลงและใช้มาตรการบีบบังคับทางเศรษฐกิจ แต่ไม่ได้หันหลังให้เมียนมา ยังคงให้ความช่วยเหลือทางการเงินเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยในเมียนมา

คำสำคัญ: การแข่งขันทางภูมิยุทธศาสตร์ เมียนมา สหรัฐอเมริกา จีน

US and China Geostrategic Rivalry on Myanmar: A Comparative Study on before and after 1988

Oratai Soparat²

ABSTRACT

The focus of this study was to examine how the geostrategic rivalry between the United States and China influenced the dynamics of relations with Myanmar, during two significant periods: the era of Ne Win spanning from 1962 to 1988, and the post–Ne Win period from 1988 to 2012. China, through its Belt and Road Initiative (BRI), embarked on infrastructure projects such as road construction connecting Yunnan to Sittwe, an Indian Ocean port in Myanmar. Myanmar, as a key player, found itself positioning at the crossroads of the competition between these two major geopolitical actors.

This study employed a qualitative research methodology based on content analysis, gathering secondary data, within the conceptual frameworks of Realpolitik and Hedging Strategy. The study's findings revealed a nuanced evolution in the relations between Myanmar and China. Before 1988, apprehensions regarding the spread of the Communist influence, particularly through the Communist Party of Burma, kept the two nations at a distance. However, driven by the need for foreign investments to bolster economic reforms, Myanmar forged trade agreements with China, resulting in a closer alignment in the post–1988 period. Conversely, Myanmar and the United States initially fostered relations based on shared political ideologies, particularly in the pre–1988 era, emphasizing trade and financial assistance to counter the growing threat of

² Assistant Professor, Department of Political Science and Public Administration, Faculty of Social Sciences, Naresuan University <Email: Oratais@nu.ac.th>

Communism in the region. However, the post-1988 period witnessed increasing pressure from the US through trade sanctions and embargoes. Despite these challenges, the U.S. continued to support Myanmar's democratization process.

Keywords: Geostrategic Rivalry, Myanmar, United States, China

บทนำ

นับตั้งแต่สงครามการค้าระหว่างจีนและสหรัฐอเมริกาเริ่มต้นขึ้น ใน ค.ศ.2020 ในช่วงเวลาเดียวกันกับการแพร่ระบาดไวรัสโคโรนา (Covid 19) อันส่งผลให้การเพิ่มปริมาณภาษีสินค้าระหว่างกันที่รุนแรงเพิ่มมากยิ่งขึ้น ทั้งยังสหรัฐอเมริกากล่าวว่าจีนเป็นต้นเหตุการแพร่ระบาดไวรัสโคโรนา ความขัดแย้งระหว่างจีนและสหรัฐอเมริกาไม่ใช่แค่การทำการค้าและประเด็นการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาเท่านั้น หากแต่มีประเด็นยุทธศาสตร์พื้นที่ทะเลจีนใต้ พื้นที่ที่จีนเห็นว่าเป็นเขตอิทธิพลของจีน ในขณะที่สหรัฐอเมริกาเห็นว่าเป็นพื้นที่น่านน้ำสากลและเรียกร้องเสรีภาพเหนือพื้นที่ทะเลจีนใต้ การแผ่ขยายอิทธิพลของจีนทำให้สถานการณ์การแข่งขันระหว่างสหรัฐอเมริกาและจีนเหนือพื้นที่ทะเลจีนใต้เข้าสู่ภาวะวิกฤติ นอกจากนั้น อีกพื้นที่หนึ่งที่ไม่อาจปฏิเสธความสำคัญด้านการแข่งขันทางภูมิศาสตร์คือเมียนมา เนื่องจากเมียนมามีทำเลที่ตั้งที่สำคัญที่จีนมองว่าเป็นทั้งเพื่อนบ้านและพันธมิตรที่สำคัญต่อจีน ส่วนสหรัฐอเมริกาของเมียนมาเป็นรัฐที่ตั้งอยู่ระหว่างอินเดียและจีน อีกทั้งสหรัฐอเมริกาจะส่งเสริมอำนาจให้กับเมียนมาหากทั้งสองรัฐมีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกัน การรับรู้ของเมียนมาที่มีต่อสหรัฐอเมริกาประกอบกับนโยบายต่างประเทศของเมียนมาที่เน้นความเป็นกลางและไม่ต้องการแสดงความใกล้ชิดกับมหาอำนาจฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมากจนเกินไป สหรัฐอเมริกาจึงเป็นตัวแสดงที่เมียนมาตระหนักถึงความสำคัญในการดำรงรักษาสัมพันธภาพไว้อย่างต่อเนื่อง การสานสัมพันธ์ระหว่างเมียนมากับสหรัฐอเมริกาจึงดำรงอยู่เพื่อคานดุลในความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับเมียนมา เพื่อมิให้เมียนมาเปลี่ยนพลั้ใกล้ชิดจีนมากจนเกินความเป็นกลาง

ขอบเขตการศึกษา

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษา การแข่งขันทางภูมิยุทธศาสตร์ระหว่างจีนกับสหรัฐอเมริกาเหนือพื้นที่เมียนมา ทั้งนี้ปัจจัยภายในของเมียนมาเป็นตัวแปรต้น โดยผู้ทำวิจัยได้แบ่งช่วงเวลาในการศึกษาออกเป็นสองช่วงเวลา คือช่วงยุครัฐบาลเนวิน (ค.ศ.1962-1988) และช่วงยุคหลังรัฐบาลเนวิน (ค.ศ.1988-2012) เนื่องจาก ค.ศ.1988 เป็นช่วงเวลาที่มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองภายในเมียนมาที่สอดคล้องกับช่วงเปลี่ยนผ่านทางการเมืองของจีน โดยที่จีนยังดำรงความเป็นอุดมการณ์คอมมิวนิสต์ทางการเมืองและเสรีนิยมทางเศรษฐกิจ ส่วนเมียนมาพร้อมกับความกดดันทางการเมืองให้เข้าสู่กระบวนการเปลี่ยนผ่านสู่ประชาธิปไตย สหรัฐอเมริกาได้เสนอแนวทางการเปลี่ยนผ่านประชาธิปไตยไปยังเมียนมาโดยแนวทางปีบบังคับทางเศรษฐกิจเป็นแนวทางสำคัญ

การศึกษานี้จะไม่ได้กล่าวถึงประเด็นนโยบายทางเศรษฐกิจ “Burmese Way to Socialism” ในสมัยนายพล เนวิน เนื่องจากเน้นการตอบโต้การแข่งขันทางยุทธศาสตร์จากภายนอกเป็นตัวแปรตามที่ทำการศึกษหลัก อีกทั้งการศึกษายังระบุช่วงเวลาทำการศึกษา ยุคนายพลเนวิน หมายถึง ช่วงเวลา ค.ศ.1962–1988 ที่เมียนมามีลักษณะการปกครองแบบเผด็จการอำนาจนิยม และหลังยุคนายพลเนวิน หมายถึง ช่วงเวลา ค.ศ.1988–2012 เป็นช่วงที่เมียนมาเข้าสู่การเปลี่ยนผ่านประชาธิปไตย โดยมีเหตุการณ์ 8 สิงหาคม 1988 เป็นตัวแบ่ง ทั้งนี้งานศึกษานี้จะไม่พาดพิงไปในช่วงที่เมียนมาปกครองแบบประชาธิปไตยในช่วง ค.ศ.1958 ในยุคที่นายพลเนวิน เข้ามาเป็นนายกรัฐมนตรีก่อนที่นายอูญ จะกลับเข้ามาดำรงตำแหน่งหลังชนะการเลือกตั้งในปี ค.ศ.1960 และงานวิจัยนี้จะศึกษาถึงช่วงยุครัฐบาลเต็ง เส่ง (Thein Sein) เพื่อสะท้อนสองช่วงเวลาที่มีความแตกต่างของระบอบการปกครองเท่านั้นอันเป็นขอบเขตหลักในงานวิจัยนี้

ความเป็นมาด้านการแข่งขันทางภูมิยุทธศาสตร์

ลักษณะทางภูมิศาสตร์ของเมียนมาตั้งอยู่รายล้อมด้วยประเทศเพื่อนบ้านที่มีศักยภาพทางเศรษฐกิจที่เข้มแข็งอย่างจีนและอินเดีย นอกจากนั้นเมียนมายังอยู่ติดและเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มความร่วมมือในนามอาเซียน เมียนมายังตั้งอยู่เป็นทางเชื่อมระหว่างเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กับเอเชียใต้ ทั้งยังเป็นทางออกสำคัญเชื่อมต่อระหว่างมหาสมุทรอินเดียและแปซิฟิก การเชื่อมต่อพื้นที่มหาสมุทรดังกล่าวของเมียนมาทำให้เมียนมาเป็นจุดยุทธศาสตร์ที่สำคัญของจีนที่ต้องการรักษาความเป็นพันธมิตรหลักเพื่อการเชื่อมต่อเส้นทางตามข้อริเริ่มหนึ่งถนนหนึ่งแถบ (Belt and Road Initiative: BRI) รวมทั้งทางออกทางทะเลไปยังมหาสมุทรอินเดียของจีน เพื่อไปยังตะวันออกกลางและแอฟริกา ทั้งยังสามารถเชื่อมต่อไปยังทะเลเมดิเตอร์เรเนียนได้อีกทาง

ในขณะที่ญี่ปุ่นและสหรัฐอเมริกาเล็งเห็นความสำคัญของเมียนมา ในแง่การเชื่อมต่อระหว่างมหาสมุทร โดยผู้นำญี่ปุ่น นายชินโซ อาเบะ ได้เคยกล่าวถึงยุทธศาสตร์การสร้างความร่วมมือระหว่างสหรัฐอเมริกาและจีน ในการสร้างสถาบันยกรรณด้านเศรษฐกิจและความมั่นคงเพื่อให้เอเชียกว้างขึ้น ด้วยการบรรจบกันของมหาสมุทรอินเดียและมหาสมุทรแปซิฟิก รวมถึงอาณาเขตพื้นที่รัฐที่มีรูปแบบการปกครองแบบประชาธิปไตย ที่เชื่อมกันด้วยมหาสมุทรแปซิฟิก ได้แก่ ออสเตรเลีย อินโดนีเซียและสหรัฐอเมริกา³ (Sharma, 2022) อดีตประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา

³ “A broader Asia” at the “Confluence of the Two Seas”

โดนัลด์ ทรัมป์ ก็ได้กล่าวถึง “Free and Open Indo-Pacific” อันเป็นยุทธศาสตร์การเชื่อมต่อทางทะเล ในกรอบยุทธศาสตร์อินโดแปซิฟิก ใน ค.ศ.2017 จนนำไปสู่การรวมกลุ่มสี่รัฐพันธมิตรหลัก (Quad)⁴ ประกอบด้วยสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น ออสเตรเลียและอินเดียที่ทำเลที่ตั้งเชื่อมต่อระหว่างมหาสมุทรอินเดียและแปซิฟิก (Indo-Pacific) ทั้งนี้ ลักษณะภูมิศาสตร์ภายในเมียนมายังประกอบไปด้วยแหล่งทรัพยากรทั้งน้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ แร่ธาตุสำคัญ ดึงดูดการเข้ามาลงทุนทั้งจีน และตะวันตก ท่ามกลางความท้าทายด้านความหลากหลายทางชาติพันธุ์ของเมียนมา ความไม่สงบและการต่อสู้กันระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ จึงนำมาสู่การปกครองในระบบทหารเพื่ออ้างความเป็นรัฐเดี่ยวและระเบียบแห่งรัฐ

การแข่งขันทางภูมิยุทธศาสตร์เชิงพื้นที่ระหว่างจีนและสหรัฐอเมริกานับตั้งแต่เจียงไคเช็คในฐานะฝ่ายชาตินิยมที่ฝ่ายแพ้ให้แก่ฝ่ายพรรคคอมมิวนิสต์จีน ได้หลบหนีมาทางตอนใต้ของจีนและไปยังไต้หวัน การหลบหนีของเจียงไคเช็คได้รับการสนับสนุนจากสหรัฐอเมริกาและผู้นำฝ่ายสัมพันธมิตร โดยที่เจียงไคเช็คได้เข้าพบผู้นำฝ่ายสัมพันธมิตร และได้รับความช่วยเหลือทางอ้อมโดยการรับรองรัฐไต้หวัน ทำให้ช่องแคบไต้หวันกลายเป็นวิกฤติจนกระทั่งการมาเยือนปักกิ่งของผู้นำประธานาธิบดีริชาร์ด นิกสัน เป็นการเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐอเมริกาและจีน พัฒนาขึ้นใน ค.ศ.1970 อย่างไรก็ตามยุทธศาสตร์ที่สำคัญของจีนคือช่องแคบไต้หวัน และยังรวมไปถึง เกาะไหหลำและทะเลจีนใต้ ส่วนยุทธศาสตร์สหรัฐอเมริกาคือต้องการรักษาอำนาจเหนือมหาสมุทรแปซิฟิกซึ่งเป็นพื้นที่ทางยุทธศาสตร์ที่สำคัญต่อความมั่นคงของสหรัฐอเมริกา สหรัฐอเมริกาจึงได้ตั้งฐานทัพบนเกาะต่าง ๆ ประชิดมหาสมุทรแปซิฟิก ทั้งในโอกินาวา ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ไต้หวัน เกาะกวม และฟิลิปปินส์ เป็นต้น ทั้งยังไม่ต้องการให้จีนมีอิทธิพลเหนือทะเลจีนใต้และเชื่อมมายังมหาสมุทรแปซิฟิก

จะเห็นว่าทั้งสหรัฐอเมริกาและจีนต่างพยายามแย่งชิงและมีอิทธิพลเหนือพื้นที่เดียวกัน หนึ่งในพื้นที่แข่งขันกัน คือ พื้นที่เหนือรัฐเมียนมา กล่าวคือเมียนมาเป็นตัวแสดงหลักที่มีส่วนผลักดันความสำเร็จของทั้งสองรัฐ กระนั้นเมียนมาไม่ได้ให้ความสำคัญกับรัฐใดรัฐหนึ่งมากเกินไป ยังดำรงรักษาระยะห่างทางความสัมพันธ์ที่เท่าเทียมกัน ถ่วงดุลอำนาจและดำรงสถานะความเป็นกลาง

⁴ Quadrilateral Security Dialogue เป็นกลุ่มความร่วมมือทางความมั่นคงที่ไม่เป็นทางการประกอบด้วยสี่รัฐหลัก ๆ คือ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น ออสเตรเลียและอินเดีย โดยมีจุดประสงค์หลักของกลุ่มรัฐที่รวมตัวคือการเจรจาการค้าเสรี เปิดกว้าง สร้างความมั่นคงและรวมตัวกันภายใต้ภูมิภาคอินโดแปซิฟิก

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาการแข่งขันทางภูมิยุทธศาสตร์ระหว่างจีนกับสหรัฐอเมริกาส่งผลต่อการสร้างความสัมพันธ์ที่มีต่อรัฐบาลเมียนมา ในยุครัฐบาลนายพลเนวิน (ระหว่าง ค.ศ.1962–ค.ศ.1988) และหลังนายพลเนวิน (หลัง ค.ศ.1988–2012) ของรัฐบาลทั้งสอง

1. ศึกษาการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างจีนต่อรัฐบาลนายพลเนวิน กับยุคหลังรัฐบาลนายพลเนวิน

2. ศึกษาการสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง สหรัฐอเมริกาต่อรัฐบาลนายพลเนวิน กับยุคหลังรัฐบาลนายพลเนวิน

คำถามวิจัย

การแข่งขันทางภูมิยุทธศาสตร์ระหว่างจีนกับสหรัฐอเมริกาส่งผลต่อการสร้างความสัมพันธ์ที่มีต่อรัฐบาลเมียนมา ในยุครัฐบาลนายพลเนวิน (ระหว่าง ค.ศ.1962–1988) และหลังรัฐบาลนายพลเนวิน (หลัง ค.ศ.1988) ของรัฐบาลทั้งสอง อย่างไร

1. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างจีนต่อรัฐบาลนายพลเนวิน กับยุคหลังรัฐบาลนายพลเนวินเป็นไปในลักษณะใด

2. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐอเมริกาคือต่อรัฐบาลนายพลเนวิน กับยุคหลังรัฐบาลนายพลเนวินเป็นไปในลักษณะใด

สมมติฐาน

1. บทความนี้มีข้อโต้แย้งถึงความสำคัญของสถานะของเมียนมา ไม่ได้อยู่ที่อุดมการณ์ ความเป็นประชาธิปไตยหรือการปกครองเผด็จการทหาร และการละเมิดสิทธิมนุษยชนเท่านั้น หากแต่เป็น การเมืองแบบลัทธินิยม (Realpolitik) ที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์และทำเลที่ตั้งที่เป็นจุดยุทธศาสตร์ระหว่างสองมหาอำนาจของจีนกับสหรัฐอเมริกา

2. การแข่งขันเชิงพื้นที่ระหว่างจีนกับสหรัฐอเมริกาในยุครัฐบาลนายพลเนวิน (1962–1988) สหรัฐอเมริกาได้สร้างความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับเมียนมาด้วยความร่วมมือในอุดมการณ์เดียวกัน และความสัมพันธ์ทั้งทางการค้าและสงครามต่อต้านยาเสพติด ในขณะที่เมียนมามีแนวทางไม่ใกล้ชิดกับจีน ด้วยความหวาดระแวงต่อการเผยแพร่อุดมการณ์คอมมิวนิสต์ในเมียนมา จนกระทั่งนับตั้งแต่ ค.ศ.1970 ความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับสหรัฐอเมริกาเปลี่ยนแปลงไปส่งผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างเมียนมา

กับจีนยิ่งพัฒนามากยิ่งขึ้น ความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐอเมริกาและเมียนมา กลับเปลี่ยนไปในทางตรงข้าม เนื่องจากมาตรการกดดันทางการค้าของสหรัฐอเมริกา จากสถานการณ์ละเมิดสิทธิมนุษยชนในเมียนมาในช่วงยุคหลังรัฐบาลนายพลเนวิน โดยที่สหรัฐอเมริกามีนโยบายถอยห่างจากเอเชีย แต่ยังคงความสัมพันธ์กับเมียนมา แต่ไม่อาจเทียบกับความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับจีนที่พัฒนามาอย่างต่อเนื่อง

วิธีการศึกษา

1. งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีเทคนิคการวิจัยจากการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยรวบรวมเอกสารชั้นรองเป็นหลัก โดย รวบรวมเอกสาร จากหน่วยงานด้านการต่างประเทศและความมั่นคงของสหรัฐอเมริกา และจีน รวมทั้ง สุนทรพจน์ของผู้นำ และนักการทูตโดยเน้นการสังเคราะห์และการวิเคราะห์ข้อมูล เชิงพรรณนา

2. ทั้งนี้ผู้เขียนยังได้มีโอกาสนสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก เช่น กลุ่มบุคคล และ นักธุรกิจชาวไทยที่ไปลงทุนในเมียนมา โดยได้ไปสัมภาษณ์นักธุรกิจ และประธาน หอการค้าและคณะฯ ที่ จังหวัดระนอง และ จังหวัดตาก โดยแต่ละสถานที่สัมภาษณ์ จำนวน 3-5 คน โดยที่การเข้าไปลงทุนของกลุ่มคนดังกล่าวได้ถ่ายทอดความคิดเห็น ถึงอิทธิพลของทั้งจีนและสหรัฐอเมริกาที่มีต่อรัฐบาลและกลุ่มชาติพันธุ์ในเมียนมา แตกต่างกันไป เพื่อเป็นการตรวจสอบหาความถูกต้องในการวิเคราะห์ข้อมูล

วรรณกรรม กรอบแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ยุทธศาสตร์ คำว่ายุทธศาสตร์ มาจากภาษากรีก strategus แปลว่า ผู้บัญชาการทหารสูงสุด หรือ ผู้นำในการการรบ หรือ แม่ทัพ คำว่ายุทธศาสตร์ เอนตัว เฮนรี โด โจมินิ (Antoine Henri de Jomini) นิยามว่า ศิลปะของการนำกองทัพ ไปยังสนามรบ ด้วยปฏิบัติการทางการทหารที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อพิชิตหรือให้ได้ ครอบครองจุดที่สำคัญทางภูมิศาสตร์ที่สามารถสนับสนุนการโจมตีหรือ ปกป้อง อันจะเป็นข้อได้เปรียบที่นำไปสู่ชัยชนะและสิ้นสุดสงคราม (Jomini, 2005)

คาร์ล ฟ็อน เคลาเซอวิทซ์ (Carl Von Clausewitz) ให้ความหมายของยุทธศาสตร์ เป็นการต่อสู้ในสภาวะสงคราม ทั้งยังเป็นการชี้ให้เห็นถึงการเชื่อมต่อระหว่างยุทธวิธี (ซึ่งในที่นี้หมายถึงขั้นตอนในการรบ) กับยุทธศาสตร์ (ซึ่งหมายถึง การวางแผนในการรบ) อันมีความเชื่อมต่องานระหว่างกัน ทั้งนี้ เคลาเซอวิทซ์ กล่าวถึงยุทธศาสตร์ว่าเป็นการ วางแผนทั้งในการรบและทรัพยากรทางทหารเพื่อให้ประสบความสำเร็จ (Sharma, 2022)

จากความหมายข้างต้นเป็นการทำสงครามและยุทธวิธีในการรบที่ตามแบบ หากแต่ยุคสมัยใหม่ความหมายของยุทธศาสตร์ไม่ได้หมายถึงการรบในสนามรบ อีกต่อไป ในศตวรรษที่ 20 ยุทธศาสตร์ตามความหมายสมัยใหม่ครอบคลุมนโยบาย ด้านความมั่นคง และการเตรียมตัวในการทำสงคราม จากเอกสารกระทรวงกลาโหม สหรัฐอเมริกาตีพิมพ์ Joint Publication ซึ่งกล่าวถึงยุทธศาสตร์ประกอบไปด้วย 3 รูปแบบคือ 1) ยุทธศาสตร์ (Strategy) เป็นศาสตร์และศิลป์ของการใช้กองกำลัง ทหารแห่งชาติเพื่อบรรลุนโยบายแห่งชาติผ่านการใช้กองกำลังและการทำให้เป็นภัยคุกคาม 2) ยุทธศาสตร์แห่งชาติ (National Strategy) หมายถึง การใช้อำนาจของชาติ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ หรือยุทธศาสตร์ที่กำหนดเพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายแห่งชาติ โดยใช้อำนาจของชาติเพื่อบรรลุเป้าหมาย ความแตกต่างระหว่างยุทธศาสตร์กับยุทธศาสตร์แห่งชาติ ตรงที่ ยุทธศาสตร์จะเน้นที่ช่วงเวลาสงคราม ส่วนยุทธศาสตร์แห่งชาติ ไม่จำกัดที่ช่วงเวลาสงคราม และยังรวมถึงช่วงเวลาสันติด้วย 3) ยุทธศาสตร์ทางการทหาร (Military Strategy) จะมุ่งเน้นที่การทหาร การจัดการสงครามและการได้มาซึ่งชัยชนะของกองกำลัง

ภูมิยุทธศาสตร์ เมื่อนำคำว่ายุทธศาสตร์มารวมกับภูมิศาสตร์ เป็นภูมิยุทธศาสตร์ (geostategy) หมายถึง ภูมิศาสตร์เป็นหนึ่งในอำนาจแห่งชาติ การวางแผนทางการรบที่ไม่ได้วางแผนแต่ปฏิบัติการทางกองกำลังแต่ยังรวมเอา การส่งกำลังทางการทหาร (logistics) การสื่อสารระหว่างกัน และการส่งคำแนะนำทางการแพทย์ (Brill, 1985, pp. 86-87) ทั้งนี้จุดเน้นที่สำคัญคือ การวิเคราะห์ลักษณะทางภูมิศาสตร์ ลักษณะทางภูมิศาสตร์ประกอบไปด้วยระยะทาง ลักษณะภูมิอากาศ พื้นที่ทะเลทราย ป่ารกทึบ หรือ ขยายไปยังบริเวณชานเมืองอันเป็นผลจากการทำสงคราม ลักษณะทางภูมิศาสตร์มีผลต่อการจัดการสงครามในทุกระดับของสงคราม รวมถึงปัจจัยด้านกองกำลังเช่น ความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ ความสามารถในการแทรกซึม ศักยภาพทางการทหารและเงื่อนไขด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

ทั้งนี้คำว่า ภูมิรัฐศาสตร์จะมีความหมายใกล้เคียงกับภูมิยุทธศาสตร์ หากแต่ความหมายของภูมิรัฐศาสตร์จะเน้นไปที่ปฏิสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการทางการเมืองกับมุมมองด้านทำเลที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ ในขณะที่ภูมิยุทธศาสตร์จะเป็นการกำหนดนโยบายความมั่นคงแห่งชาติตามตำแหน่งที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ (Meena, 2000)

การตรวจสอบลักษณะทางภูมิศาสตร์ (geography) เป็นการตรวจสอบอย่างเป็นระบบทางสถานที่และทำเลที่ตั้ง เนื่องจากสภาพภูมิศาสตร์ส่งผลต่อกิจกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ที่อาศัยอยู่ ทั้งนี้ลักษณะทางภูมิศาสตร์แบ่งออกเป็นสองประเภทคือ ลักษณะภูมิศาสตร์ที่ตั้งสัมบูรณ์ (absolute location) หมายถึงตำแหน่งที่ตั้งที่แน่นอนโดยใช้แนวทางวิทยาศาสตร์กำหนดไม่ว่าจะเป็นตำแหน่งละติจูดและลองจิจูด ประเภทที่สอง ลักษณะภูมิศาสตร์ที่ตั้งสัมพัทธ์ (relative location) หมายถึง ตำแหน่งในความสัมพันธ์และการเปรียบเทียบ เป็นกุญแจหลักสำคัญในการทำทำความเข้าใจลักษณะทางภูมิศาสตร์ในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ยกตัวอย่าง เช่น การระบุระยะความห่างไกลจากรัฐหนึ่งไปยังอีกรัฐหนึ่ง หรือทำเลที่ตั้งของรัฐที่ล้อมรอบด้วยทะเลอันเป็นพรหมแดนทางธรรมชาติ เช่น อังกฤษและญี่ปุ่น จึงเน้นการสร้างอำนาจทางทะเลเป็นต้น (Sloan, 2017)

กรอบแนวคิดทฤษฎี ที่พัฒนามาจากการทบทวนวรรณกรรม

ในงานศึกษาของไมเคิล อีวานส์ (Michael Evans) เกี่ยวกับการแข่งขันยุทธศาสตร์ระหว่างจีนกับสหรัฐอเมริกาในภูมิภาคเอเชียและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในศตวรรษที่ 21 (Evans, 2010, p. 88) อีวานส์ได้กล่าวถึงการเติบโตทางเศรษฐกิจของจีน ทำให้อำนาจสูงสุดหนึ่งเดียวของสหรัฐอเมริกา โดยเขาได้แบ่งประเภทการแข่งขันทางยุทธศาสตร์ระหว่างจีนกับสหรัฐอเมริกาออกเป็นสามกลุ่มโดยรวบรวมจากมุมมองนักวิชาการ กลุ่มที่ 1 การแข่งขันทางยุทธศาสตร์ (primacist หรือ strategic competition) กลุ่มที่ 2 การยกเว้นพิเศษ หรือ การเกิดขึ้นมาอย่างสันติ (exceptionalist or peaceful rise) และกลุ่มที่ 3 การอยู่ร่วมกันท่ามกลางการแข่งขัน (competitive coexistence)

กลุ่มที่หนึ่ง อธิบายการแข่งขันทางภูมิศาสตร์ระหว่างจีนกับสหรัฐอเมริกาว่าเป็นการแข่งขันทางภูมิยุทธศาสตร์ นักคิดแนวสังคมนิยมสนับสนุนว่าพฤติกรรมของรัฐในระบบระหว่างประเทศแบบอนาธิปไตยต่างก็มุ่งเน้นการแข่งขันการสะสมอาวุธกองกำลังทหารและ พันธมิตร จอห์น เมียร์ไชเมอร์ (John Mearsheimer) ตั้งคำถามการขึ้นมาของจีน ถึงความเป็นไปได้ในแนวทางสันติได้หรือไม่ ซึ่งเมียร์ไชเมอร์ได้ตอบว่าจีนจะเติบโตทางเศรษฐกิจแต่จะยิ่งเพิ่มความเข้มข้นในการแข่งขันทางความมั่นคง (Mearsheimer, 2005) ในขณะที่ เดวิด ชัมบาห์ (David Shambaugh) กล่าวไปในทางเดียวกันว่า การขึ้นมาของจีนจะนำไปสู่การเปลี่ยนผ่านทางอำนาจในลักษณะเกม “เป็นศูนย์ หรือผลรวมทั้งหมด” (zero-sum) โดยท่าทีของจีนจะเห็นได้ว่าพัฒนาความทันสมัยในด้านอาวุธและกำลังรวบรวมถึง ยุทธศาสตร์ชีปนาวูคต่อต้าน

หรือปฏิเสธการเข้าถึงพื้นที่ (anti-access /area-denial missile strategy) ทั้งนี้ อารอน ฟรายเบิร์ก (Aaron L. Friedberg) กล่าวถึงการพัฒนาอาวุธของจีนที่ประกอบไปด้วย ทอร์ปิโด (torpedoes) ขีปนาวุธร่อนความเร็วสูง (high speed cruise missiles) และขีปนาวุธที่ยิงจากภาคพื้นดิน เป็นต้น (Sempa, 2009)

กลุ่มที่สอง อธิบายการแข่งขันทางภูมิศาสตร์ระหว่างจีนกับสหรัฐอเมริกา ไม่ได้เป็นตามแนวทางสังคมนิยม หากแต่เป็นไปในทางสันติ จู เฟิง (Zhu Feng) และหวัง จีซีอ (Wang Jisi) นักวิชาการสัญชาติจีน และผู้เชี่ยวชาญด้านสหรัฐอเมริกา จากมหาวิทยาลัยปักกิ่ง กล่าวถึงหลักการอันเป็นข้อยกเว้นที่แสดงให้เห็นถึงความโดดเด่นตามแนวทางจีน คือการส่งเสริม การผสมผสานตามแนวทางสังคมและเศรษฐกิจ ตลอดจนปฏิเสธการเผชิญหน้าทางการทหารระหว่างรัฐมหาอำนาจ (Feng, 2008, pp. 34-35) เดวิด ซี แกง (David C. Kang) กล่าวถึงแนวทางของจีนว่าไม่มุ่งเน้นการมองจีนตามแนวทางตะวันตก หากแต่มองจีนตามแนวทางเอเชียที่กำหนดทิศทางเอง ที่ผ่านมามีจีนอ่อนแอจึงมีความวุ่นวายเกิดขึ้นในเอเชีย แต่เมื่อจีนเข้มแข็งขึ้น การรักษาระเบียบจะได้รับการปกป้องเพื่อการอยู่ร่วมกันในภูมิภาคเอเชียอย่างสันติ (Kang, 2003, pp. 57-85)

กลุ่มที่สามอธิบายการแข่งขันทางภูมิศาสตร์ระหว่างจีนกับสหรัฐอเมริกา เป็นแนวทางส่งเสริมการอยู่ร่วมกันท่ามกลางการแข่งขัน โดยแนวทางนี้ มองการเติบโตของเอเชียอย่างมีพลวัต กล่าวคือเป็นพลวัตด้านความมั่นคงของเอเชียที่มีความหลากหลายระดับชั้น ดังจะเห็นได้จากความร่วมมือหลายรูปแบบในภูมิภาคเอเชีย ทั้งความมั่นคงด้านเศรษฐกิจและการทหาร ซึ่งนำไปสู่การพึ่งพิงพึ่งพากันหลากหลายมิติในความร่วมมือ (Evans, 2020, p. 96) ทั้งนี้ จีนและสหรัฐอเมริกาจะอยู่ร่วมกันได้อย่างสอดคล้องในเชิงนโยบาย หากทั้งจีนและสหรัฐอเมริกาวางร่วมมือกัน ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและการเงิน ในระบบโลกาภิวัตน์ อันจะส่งเสริมความมั่งคั่งให้กับทั้งสองแทนที่จะทำสงครามระหว่างกัน ทั้งนี้ ทั้งสองฝ่ายต้องถ่วงดุลอำนาจระหว่างกันเพื่อจะรักษาสันติภาพให้เกิดขึ้นเหนือภูมิภาคและนานาชาติดังเช่นในอดีตที่เคยถ่วงดุลอำนาจระหว่างสหรัฐอเมริกากับสหภาพโซเวียตด้วยอาวุธนิวเคลียร์ (Ross, 1999)

งานของเดวิด ชัมบาร์ท สนับสนุนการแข่งขันทางภูมิศาสตร์ระหว่างจีนกับสหรัฐอเมริกาตามแนวทางการแข่งขันทางภูมิยุทธศาสตร์ตามแนวทาง กลุ่มที่ 1 เนื่องจากจีนเพิ่มพูนศักยภาพทางเศรษฐกิจ การทหารและการทูตซึ่งท้าทายอำนาจสหรัฐอเมริกา ทั้งนี้การแข่งขันระหว่างสองประเทศมหาอำนาจดำรงอยู่อย่างต่อเนื่อง

และเข้มข้นทั้งเครื่องมือและแนวทางเพื่อบรรลุผลประโยชน์และ การเผชิญหน้า ชัมบาห์ยังได้ศึกษาการแข่งขันระหว่างสองมหาอำนาจทางยุทธศาสตร์ที่มีต่อเมียนมา ทั้งนี้เมียนมาผูกความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับจีนนับตั้งแต่สหรัฐอเมริกากับจีน ปรับความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกันมากขึ้นในช่วง ค.ศ.1972 หลังจากนั้นเมียนมาค่อย ๆ มีระยะห่างทางความสัมพันธ์กับจีนใน ค.ศ.2011 เพื่อสานความสัมพันธ์กับฝั่งตะวันตก เพื่อคานดุลอำนาจไม่ให้ใกล้ชิดจีนมากเกินไป (Shambaugh, 2018, p. 88) อันเป็นการส่งเสริมให้ยุทธศาสตร์การแข่งขันระหว่างจีนกับสหรัฐอเมริกามีความเข้มข้นมากยิ่งขึ้น

ความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับเมียนมา ช่วงหลัง ค.ศ.1988 นับว่าเป็นช่วงที่ใกล้ชิดมากที่สุด ซึ่งเป็นช่วงเวลาเดียวกันกับที่สหรัฐอเมริกาใช้มาตรการบีบบังคับทางเศรษฐกิจ เนื่องจากรัฐบาลเมียนมาได้ละเมิดสิทธิมนุษยชนโดยทำร้ายประชาชน ในเหตุการณ์ 8888 ทั้งนี้ เดวิด สไตน์เบิร์ก (David I. Steinberg) อธิบายว่าเป็นช่วงเวลาที่ยุทธศาสตร์จีนมีความรู้สึกที่ไม่สบายใจนัก เนื่องจากเมียนมาไม่ต้องการพึ่งพิงจีนทั้งหมด โดยสไตน์เบิร์ก ได้กล่าวถึงสถานการณ์ในเมียนมา แม้ว่าเมียนมาต้องการนำเข้าอาวุธเพิ่มเติมแต่ไม่ต้องการพึ่งพิงอาวุธนำเข้าจากจีนเพียงรัฐเดียว (Steinberg & Hongwei, 2012, p. 112)

การศึกษาการแข่งขันทางภูมิยุทธศาสตร์ระหว่างจีนกับสหรัฐอเมริกาเหนือเมียนมา พบว่ามีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับเมียนมา โดยที่เมียนมาหวาดระแวงจีน ต่อการเผยแพร่คอมมิวนิสต์ในยุค ค.ศ.1970-1988 แต่ได้พัฒนาความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิด ในยุค ค.ศ.1988 (Steinberg & Hongwei, 2012) อีกทั้งความสัมพันธ์ระหว่าง สหรัฐอเมริกากับเมียนมาในยุคก่อน ค.ศ.1988 เมียนมาให้ความสำคัญด้านการปราบปราม ยาเสพติดและสกัดกั้นภัยคุกคามจากคอมมิวนิสต์ จนกระทั่งหลัง ค.ศ.1988 ความสัมพันธ์ สหรัฐอเมริกากับเมียนมาปรากฏความเหินห่างจากมาตรการบีบบังคับทางเศรษฐกิจ ที่สหรัฐอเมริกามีต่อเมียนมา (Clymer, 2015) การศึกษาดังกล่าวยังขาดการศึกษา ในเชิงลึก เช่น ในช่วงหลัง ค.ศ.1988 ความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับเมียนมา ยังมีลักษณะ การไม่พึ่งพิงจีนแบบทู่ทั้งหมด หรือความช่วยเหลือจากสหรัฐอเมริกาที่ยังสาน ความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐอเมริกากับเมียนมาไม่ได้ลดลงแม้รัฐบาลสหรัฐอเมริกา จะบีบบังคับเมียนมาทางเศรษฐกิจในช่วงหลัง ค.ศ.1988 อีกทั้งยังไม่พบว่ามีการใด สะท้อนความสัมพันธ์ในเชิงเปรียบเทียบความสัมพันธ์เมียนมากับจีนและ ความสัมพันธ์เมียนมากับสหรัฐอเมริกาในเชิงการแข่งขันทางยุทธศาสตร์ระหว่าง 2 มหาอำนาจ จึงนำมาสู่การศึกษานานวิจัยนี้

กรอบแนวคิดหลัก

1. การเมืองแบบสัจนิยม หรือ การเมืองแห่งอำนาจ (realpolitik)

ความหมายของการเมืองแบบสัจนิยม หมายถึงเมื่อผู้ปกครองรัฐ มีแนวทางจัดการโดยพิจารณาจากปรากฏการณ์ที่ดำรงอยู่และความจำเป็นมากกว่าจะพิจารณาจากหลักการหรือแนวทางที่ควรจะเป็นและกำหนดไว้ก่อนหน้านี้โดยมีเป้าประสงค์เพื่ออำนาจและผลประโยชน์ (Emery, 1915, p. 450) อย่างไรก็ตาม Meyer's Konversations Lexikon ได้แบ่งเนื้อหาของสัจนิยม ออกเป็นส่วนที่เป็นการเมืองแนวปฏิบัติ และส่วนที่การเมืองแนวทฤษฎี หรือส่วนที่เป็นการเมืองที่ปรากฏเห็นได้ทางกายภาพและส่วนที่เป็นอุดมการณ์ อาจเปรียบได้กับกรอบแนวคิดด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศสองแนวคิด คือ แนวคิดสัจนิยม (Realism) และแนวคิดอุดมคตินิยม (Idealism) (Emery, 1915, p. 451)

ในบทความ “The real origins of realpolitik” ของ จอห์น เบว (John Bew) ได้กล่าวถึงแนวคิดสัจนิยมตามแนวทางประวัติศาสตร์ ในยุคสมัยสงครามโลกครั้งที่หนึ่งและสอง ทั้งอังกฤษและสหรัฐอเมริกาต่างดิ้นรนแข่งขันแสวงหาอำนาจด้วยการทำสงคราม โดยในช่วงแรกพรรคนาซีเยอรมันรุกรานอังกฤษโดยผู้นำคือ วินสตัน เชอร์ชิล (Winston Churchill) ทำให้อังกฤษต้องแสวงหาความมั่นคงด้วยการสร้างความร่วมมือกับ โจเซฟ สตาลิน (Joseph Stalin) ผู้นำสหภาพโซเวียต เบวกล่าวถึงแนวคิดสัจนิยม เป็นแนวคิดที่ใช้อธิบายนโยบายต่างประเทศของอังกฤษและสหรัฐอเมริกา รวมถึงอธิบายแนวคิดสัจนิยมที่มีส่วนประกอบของความเป็นเสรีนิยมท่ามกลางความก้าวหน้าทางสังคมและการเมืองในสภาพแวดล้อมที่ไม่อาจทำนายได้หรือไม่แน่นอน (Bew, 2014) สัจนิยมมีความเป็นเสรีนิยมในด้านการดำเนินนโยบายที่มุ่งเน้นแสวงหาผลประโยชน์แห่งรัฐ การแสวงหาแนวทางป้องกันตัวเองและเพื่อความอยู่รอดของรัฐที่เป็นไปอย่างอิสระเป็นสำคัญ ซึ่งพฤติกรรมแห่งรัฐเป็นเรื่องยากที่จะทำนายได้ เช่นสหรัฐอเมริกาและรัฐสมาชิกสหประชาชาติเข้าร่วมทำสงครามในตะวันออกกลางหลังอิรักบุกคูเวต ใน ค.ศ.1990 สะท้อนการใช้กำลังทหารและความรุนแรงเพื่อยุติสงครามมากกว่าจะเลือกใช้แนวทางคุณธรรมที่ท้ายที่สุดส่งผลลัพท์ที่เลวร้ายกว่า

ความขัดแย้งและการช่วงชิงระหว่างรัฐไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ แม้ว่าแต่ละรัฐจะได้รับการโน้มน้าวโดยหลักคุณธรรม แต่ความต้องการอำนาจเป็นพลังขับเคลื่อนของรัฐที่ทรงอำนาจมากที่สุด แม้ว่าการมีแนวคิดเสรีนิยมสถาบันนิยมใหม่ (Neoliberal Institutionalism) และทฤษฎีการเลือกอย่างเป็นเหตุผล (Rational Choice)

จะอธิบายเหตุผลของความร่วมมือระหว่างรัฐ หากแต่ลัทธินิยมไม่ได้ลดความสำคัญในการอธิบายพฤติกรรมแห่งรัฐในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ อีกทั้งลัทธินิยมยังมีความเป็นไปได้ที่จะต้องพิจารณาปัจจัยอื่น ๆ รอบด้าน เช่น ปัจจัยด้านจริยธรรม อุดมคตินิยม หรือ เสรีนิยม กล่าวคือ ลัทธินิยมไปได้ดีกับแนวคิดเสรีนิยม เช่น วูดโรว์ วิลสัน (Woodrow Wilson) นำอเมริกาเข้าสู่สงครามโลกแม้จะสนับสนุนแนวทางประชาธิปไตย จนเมื่อสงครามโลกสิ้นสุดลง เขาได้เสนอการจัดตั้งสันนิบาตชาติอันเป็นแนวทางกลับเข้าสู่อุดมการณ์เสรีนิยม (Bew, 2014, p. 46)

ลัทธินิยม นิยามโดยฮานส์ เจ. มอร์เกนทาวส์ (Hans J. Morgenthau) กล่าวถึงการเมืองปกครองโดยใช้กฎหมาย โดยที่กฎหมายมีรากฐานมาจากธรรมชาติของมนุษย์ นอกจากนี้เขายังได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลประโยชน์และหลักคุณธรรมในการเมืองระหว่างประเทศ เขาให้ความสำคัญด้านการแสวงหาอำนาจของรัฐมากกว่าการมองโลกในแง่ดีและแก้ไขความขัดแย้งโดยใช้แนวทางการเจรจา (Morgenthau, 1954) สอดคล้องกับแนวทางของนิโคโล มาคิอาเวลลี (Niccolo Machiavelli) ในหนังสือเรื่อง*เจ้าผู้ปกครอง* ที่อธิบายถึงผู้นำที่เป็นผู้ชาย (ในสมัยของเขา) อีกทั้งเป้าหมายหลักเน้นที่การรักษาความมั่นคงแห่งชาติ ทั้งยังต้องมีความคล่องตัวและมีประสิทธิภาพในการจัดการปัญหาภายในได้ดีพอกับการจัดการกับภัยคุกคามจากภายนอก ผู้ปกครองจะต้องสามารถช่วงชิงอำนาจและมีกลยุทธ์ที่ดีในการได้มาซึ่งผลประโยชน์ ซึ่งเปรียบได้กับสุนัขจิ้งจอกและราชสีห์ในการกำหนดนโยบายต่างประเทศ ทั้งนี้ผู้นำอาจจะมีความรับผิดชอบตามหลักศีลธรรมแต่หากต้องรักษาการอยู่รอดของรัฐผู้นำก็สามารถใช้อำนาจและความรุนแรงที่จำเป็น (Machiavelli, 2014) ในขณะที่งานยุคสมัยใหม่ในงานของโรโซ (Rochau) กล่าวถึงทฤษฎีลัทธินิยม ควรให้ความสำคัญแนวคิดและอุดมการณ์ไม่ว่าจะด้านความคิดเรื่องเสรีภาพ ชาตินิยม ความเท่าเทียมกันของมนุษย์เป็นปัจจัยใหม่ของชีวิตสังคมและการกำหนดนโยบายที่ดีไม่อาจปฏิเสธการรับรู้สิ่งเหล่านี้ได้ (Bew, 2014, p. 51)

พฤติกรรมของรัฐอธิบายโดยทฤษฎีลัทธินิยมว่า รัฐในระบบระหว่างประเทศต่างต้องการผลประโยชน์และอำนาจทั้งยังขยายขีดความสามารถทางด้านความมั่นคงให้ได้มากที่สุด รัฐในระบบระหว่างประเทศมีขีดความสามารถไม่เท่ากัน บางรัฐดำรงตำแหน่งเป็นรัฐที่ครองอำนาจนำ (system leader) บางรัฐเป็นรัฐระดับสอง (second-tier states) โดยที่รัฐระดับสองในบางครั้งสามารถแสวงหาแนวทางจัดหรือท้าทายอำนาจกับรัฐที่ครองอำนาจสูงสุด อันจะทำให้รัฐที่เป็นผู้นำระบบตอบโต้กลับด้วยการใช้กำลัง ในขณะที่เดียวกันแม้จะทำหายกันได้บ้าง รัฐระดับสองยังคงได้รับ

ประโยชน์ในด้านสินค้าสาธารณะและการได้รับการสนับสนุนจากรัฐผู้นำระบบโดยตรง แม้จะไม่แน่นอน กระนั้นรัฐระดับสองยังหาแนวทางพัฒนาความสามารถเพื่อท้าทายและแข่งขันกับที่รัฐที่ครองอำนาจนำและหาทางชดเชยผลประโยชน์ที่สูญเสียไป อาจกล่าวได้ว่าพฤติกรรมของรัฐระดับรองที่กล่าวมานั้นเป็นเรื่องปกติที่จะแข่งขันกันและท้าทายอำนาจของรัฐที่ครองอำนาจนำ ซึ่งรัฐที่ครองความเป็นอำนาจนำก็จะพยายามรักษาสถานะอำนาจของรัฐผู้นำระบบ

2. กรอบแนวคิดยุทธศาสตร์ถ่วงดุลอำนาจแบบประกันความเสี่ยง (Hedging Strategy)

บร็อก เทสแมน (Brock Tessman) อธิบายแนวคิดการแข่งขันทางอำนาจในลักษณะการถ่วงดุลอำนาจแบบประกันความเสี่ยง (hedging) หมายถึงการขยายความมั่นคงของรัฐในระบบระหว่างประเทศโดยที่ตัวแสดงในระบบประกอบด้วยรัฐที่มีขีดความสามารถแตกต่างกัน รัฐที่มีอำนาจสูงสุดและรัฐที่มีอำนาจในลำดับที่สอง (second-tier states) โดยที่รัฐที่มีอำนาจลำดับรองได้ทะยานการเติบโตทางเศรษฐกิจและการทหารแข่งขันกำลังรัฐที่มีอำนาจสูงสุด ทั้งนี้ยุทธศาสตร์นี้เน้นความพยายามของรัฐที่มีอำนาจในลำดับที่สองและกำลังเพิ่มพูนทางอำนาจและศักยภาพมากพอในการถ่วงดุลอำนาจกับรัฐที่มีอำนาจเหนือกว่า

เทสแมนเสนอการตอบโต้ของรัฐที่ครองอำนาจนำในระบบให้ใช้ยุทธศาสตร์ถ่วงดุลอำนาจแบบประกันความเสี่ยงกับรัฐที่มีอำนาจในลำดับรองลงมา ด้วยเช่นกัน เนื่องจากรัฐในลักษณะถ่วงดุลอำนาจแบบประกันความเสี่ยง ยังรวมถึงการต่อสู้กับความไม่แน่นอนในการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างของระบบระหว่างประเทศที่ไม่อาจควบคุมได้ ทั้งนี้รัฐที่เป็นผู้นำต้องการรักษาสถานะเดิมและต่อสู้กับรัฐระดับต่าง ๆ ที่ท้าทายอำนาจรัฐผู้นำระบบ ยกตัวอย่างเช่น การถ่วงดุลอำนาจของจีนที่มีต่อสหรัฐอเมริกาในกรณียุทธศาสตร์พลังงานด้านความมั่นคงของจีน

ยุทธศาสตร์การถ่วงดุลอำนาจแบบประกันความเสี่ยงประกอบด้วยแนวทางสี่ด้าน โดยเป็นไปตามลำดับขั้นตอนโดยเรียงลำดับจาก 1 ไป 4 (ดังภาพ 1) ทั้งนี้แนวทางนี้ จะมีความใกล้เคียงกับการสร้างความสมดุลทั้งละมุนและแข็ง (hard and soft balancing) แต่ไม่ใช่สิ่งเดียวกัน อำนาจละมุนและแข็งจะมีส่วนที่เป็นแนวทางทหารและไม่ใช้แนวทางทหาร

ภาพ 1 แสดงขั้นตอนการถ่วงดุลอำนาจแบบประกันความเสี่ยงในการถ่วงดุลอำนาจของรัฐระดับรองต่อรัฐผู้นำระบบระหว่างประเทศ

ขั้นที่หนึ่ง	ขั้นที่สอง	ขั้นที่สาม	ขั้นที่สี่
- พฤติกรรมของรัฐที่ประกันความเสี่ยงคือพัฒนาความสามารถในการแข่งขันจะเป็นการใช้อำนาจทางทหารต่อผู้นำระบบ (Type A) หรือ - รัฐที่ประกันความเสี่ยงจะพัฒนาความสามารถในการจัดการกับปัญหาสันติภาพสาธารณะหรือยุติการช่วยเหลือโดยตรงจากรัฐที่ครองความเป็นผู้นำในระบบ (Type B)	- รัฐที่ Hedging จะหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าหากแต่จะเน้นการสร้างความร่วมมือทางการทหารโดยมุ่งไปที่รัฐผู้ครองอำนาจนำในระบบและ - ความสามารถด้านอาวุธอาจจะลดลง	ความร่วมมือระหว่างผู้นำระดับสูงของรัฐบาลในด้านที่รับรู้ว่าเป็นผลประโยชน์แห่งชาติหลัก ๆ ของรัฐประกันความเสี่ยง Hedging	พฤติกรรมเหล่านี้เกี่ยวข้องกับมูลค่าภายในและระหว่างประเทศที่มีต่อรัฐที่ hedging โดยไม่จำกัดการยอมรับการสะท้อนกลับมาอย่างรุนแรงทางเศรษฐกิจและทางการทูต

ที่มา: Tessman and Wojtek, 2011, pp. 228–235

ทั้งนี้ ในขั้นตอนที่หนึ่งกระบวนการของรัฐระดับรองท้าทายอำนาจรัฐที่ครองอำนาจนำในระบบโดยไม่ต้องปะทะเพื่อทำสงครามหากแต่ต้องการสร้างสมดุลระหว่างกันด้วยการเสริมกองกำลังและพัฒนาเทคโนโลยีการทหาร รูปแบบทางการทหาร ตลอดจนศักยภาพทางเศรษฐกิจที่ไม่ต้องพึ่งพารัฐที่มีบทบาทนำในระบบ โดยในด้านเศรษฐกิจได้จากปริมาณรายได้จากสินค้านำเข้าและยังคำนึงถึงผลลัพธ์ที่อาจจะเกิดจากการใช้มาตรการบีบบังคับทางเศรษฐกิจหรือ ปิดล้อมของรัฐที่ท้าทายอำนาจรัฐผู้นำระบบ ในกรณีของจีน จีนมีศักยภาพทั้งประเภท A ในด้านกองกำลังทหารตลอดจนความมั่นคงด้านพลังงาน อีกทั้ง ประเภท B ในด้านเศรษฐกิจจีนยังไม่ต้องพึ่งพาตลาดจากสหรัฐอเมริกา ปรากฏการณ์ที่เห็นได้ชัดในการใช้ถ่วงดุลอำนาจระหว่างจีนกับสหรัฐอเมริกา เช่น การแข่งขันทางยุทธศาสตร์เหนือน่านน้ำทะเลจีนใต้

ภาพ 2 เขตเส้นด้ายไข่มุก

ที่มา: “China's String,” 2009

ยุทธศาสตร์ทางทะเลของจีนเริ่มต้นจากการออกสู่ทะเลจากเมืองซิดดเว (Sittwe) ของเมียนมา มายังพื้นที่ทางตะวันตกเฉียงใต้เชื่อมไปยังบังคลาเทศ และอินเดีย โดยเส้นทางทะเลมหาสมุทรอินเดีย นอกจากนั้น พื้นที่ทางทะเลจีนได้ยังเป็นอีกเส้นทางการขนส่งสินค้าและวัตถุดิบที่สำคัญที่ส่งมาทางชายฝั่งตะวันออกของจีน และจีนยังเชื่อมต่อเส้นทางน้ำทั้งสองเส้นเข้ากับเส้นทางทางบกในซอร์ริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง (Belt and Road Initiatives: BRI) “string of pearls” หรือเส้นด้ายไข่มุก เริ่มจากเกาะไหหลำ จีน มายัง แหลมฉบัง ไทย และสีหนุวิลล์ กัมพูชา ช่องแคบมะละกา สิงคโปร์และอินโดนีเซีย ครอบคลุมการสร้างความร่วมมือทางความมั่นคงของจีนโดยลากลงมายังพื้นที่ด้านเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รวมทั้งการพัฒนาชายฝั่งทะเล เขตซิดดเวและมะริด เมียนมา จิตตะกอง บังกลาเทศ ขนานกับเส้นทางการขนส่งน้ำมัน ที่ลากเส้นขนานตามภาพ 2

ภาพ 3 แสดงรัฐสมาชิกองค์การความร่วมมือเซี่ยงไฮ้

ที่มา: Confindustria Piemonte (2021)

ทั้งนี้ ตามภาพ 3 แสดงให้เห็นเขตอิทธิพลของจีน ที่เน้นสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคงในนามความร่วมมือเซี่ยงไฮ้ (Shanghai Cooperation Organization: SCO)⁵ ควบคู่ไปกับเส้นทางที่สำคัญทางเศรษฐกิจ ในขณะที่สหรัฐอเมริกามีรัฐที่เป็นพันธมิตร เช่น ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ออสเตรเลียและฟิลิปปินส์ และยังคงกองทัพสหรัฐอเมริกายังพื้นที่พันธมิตรเช่น เขตไต้หวัน และเขตโอกินาวาเป็นต้น จึงนำไปสู่การแข่งขันทางภูมิยุทธศาสตร์ทางน้ำระหว่างจีนกับสหรัฐอเมริกา สหรัฐอเมริกายืนยันความสามารถในการใช้น่านน้ำในมหาสมุทรเอเชียแปซิฟิกในฐานะเป็นน่านน้ำสากล และจีนยืนยันบนพื้นที่เดียวกันว่าเป็นน่านน้ำเขตเศรษฐกิจจำเพาะของจีนเช่นกัน ในขั้นตอนนี้แสดงให้เห็นการแข่งขันทั้งทางเศรษฐกิจและการเมืองหากในขั้นตอนแรกรัฐระดับรองมีศักยภาพผ่านไปได้ จะก้าวเข้าสู่ขั้นตอนต่อไป แต่ต้องไม่ใช่แนวทางการสร้างความสมดุลในแบบความสมดุลละมุนและความสมดุลแข็ง หากเป็นเช่นนั้นจะไม่ใช้การกระทำของรัฐในแบบยุทธศาสตร์ถ่วงดุลอำนาจแบบประกันความเสี่ยง

⁵ รัฐสมาชิกประกอบด้วยรัฐสมาชิกที่อยู่ในภูมิภาคเอเชียกลาง จีน อินเดีย คาซัคสถาน คีร์กีซสถาน ปากีสถาน รัสเซีย ตาจิกิสถาน และอุซเบกิสถาน

ตาราง 1 แสดงรูปแบบยุทธศาสตร์การสร้างดุลอำนาจแห่งรัฐระดับรอง

ประเภทของอำนาจ	แนวทางทหาร	ไม่ใช่แนวทางทหาร
การสร้างดุลแห่งอำนาจละมุน	อำนาจละมุนแนวทางทหาร 1. ชี้อายอาวุธไปยังศัตรูของศัตรู 2. ควบคุมอาวุธที่เป็นเป้าหมายของศัตรู	อำนาจละมุนไม่ใช่แนวทางทหาร 1. การบีบบังคับทางเศรษฐกิจและห้ามส่งสินค้า (เช่น สหรัฐอเมริกาตอบโต้กับรัฐที่ละเมิดสิทธิมนุษยชน) 2. การไม่ร่วมมือทางยุทธศาสตร์
การสร้างดุลแห่งอำนาจแข็ง	อำนาจแข็งแนวทางทหาร 1. รักษาดุลแห่งอำนาจทางการทหารภายในรัฐ การแข่งขันทางอาวุธ การเคลื่อนย้ายทางทหาร 2. การรักษาดุลทางทหารกับรัฐภายนอก การสร้างความร่วมมือ	อำนาจแข็งไม่ใช่แนวทางทหาร 1. ย้ายโอนเทคโนโลยีทางยุทธศาสตร์ไปยังพันธมิตร 2. ให้ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจไปยังพันธมิตร (เช่น ประธานาธิบดีเซเลนสกี แห่งยูเครน ได้รับความช่วยเหลือทางทหารจากรัฐสมาชิกนาโต)

ที่มา: He and Huiyun (2008, p. 373)

จากตาราง 1 แสดงคุณลักษณะเด่น ๆ ของการสร้างดุลอำนาจแบบแข็งและละมุน ทั้งนี้ยังมีลักษณะใกล้เคียงกับแนวทางถ่วงดุลอำนาจแบบประกันความเสี่ยง เนื่องจากเป็นการทำทลายการครอบครองศักยภาพทางการทหารและแข่งขันการเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยมีได้มุ่งหวังการประหัดประหารกัน และการดำรงอยู่ของรัฐระดับรองที่ไม่สามารถยืนยันการถ่วงดุลอำนาจได้อย่างแน่นอนว่าจะถ่วงดุลได้ยาวนานแค่ไหนและอาจนำไปสู่การเผชิญหน้า

ในขณะที่แนวทางสร้างดุลอำนาจแบบประกันความเสี่ยง เป็นแนวทางของรัฐระดับรองที่เพิ่มพูนศักยภาพทางการทหารที่ย่อมมีความเสี่ยงซึ่งไม่ใช่เป็นไปในแนวทางเดียวกันกับการสร้างความสมดุล (balancing) เนื่องจากความสามารถในการเผชิญหน้าประเมินว่าเป็นไปได้น้อยกว่า อีกทั้งไม่ใช้การดำรงอยู่เพื่อให้เกิดเหตุการณ์ผ่าน ๆ ไป (buck passing) เนื่องจากการสร้างดุลอำนาจแบบประกันความเสี่ยงมีความตั้งใจและมุ่งมั่นมากกว่า และไม่ใช้การกระทำตามกัน หรือย้ายไปอยู่กับฝ่ายตรงข้าม (bandwagoning) ที่ไม่เน้นการสร้างความร่วมมือระหว่างกันมากนัก กล่าวคือยุทธศาสตร์สร้างดุลอำนาจแบบประกันความเสี่ยง เป็นแนวทาง

ที่เป็นยุทธศาสตร์ที่กว้างกว่าและยึดโยงกับโครงสร้างระบบระหว่างประเทศ โดยแสดงให้เห็นถึงบทบาทรัฐลำดับรอง ๆ ที่ท้าทายอำนาจรัฐเหนือกว่า

ขั้นตอนที่หนึ่ง ลักษณะของรัฐที่มีพฤติกรรมถ่วงดุลอำนาจแบบประกันความเสี่ยงจะเป็นรัฐลำดับรอง ๆ โดยที่รัฐระดับรอง ๆ สามารถบริหารความขัดแย้งทางการทหารกับรัฐผู้นำระบบ และพัฒนาศักยภาพของรัฐเป็นอิสระจากการพึ่งพิงความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจจากสินค้าสาธารณะหรือความช่วยเหลือจากรัฐอื่น ๆ นอกจากนั้นรัฐระดับรอง ๆ ไม่เน้นการเผชิญหน้าหรือ ใช้กำลังกับรัฐที่ครองอำนาจนำ โดยจะให้ความสำคัญกับผลประโยชน์แห่งชาติเป็นหลักและอาจสร้างความร่วมมือกับรัฐระดับสูงสุด (Salman, 2017)

ขั้นตอนที่สอง การถ่วงดุลอำนาจแบบประกันความเสี่ยงโดยเน้นความร่วมมือทางทหารและเศรษฐกิจ โดยที่การส่งเสริมความสามารถด้านการสะสมอาวุธอาจไม่ใช่ประเด็นแข่งขันกันระหว่างรัฐลำดับรองกับรัฐผู้นำระบบ ตัวอย่างเช่นจีนเป็นส่วนหนึ่งขององค์การความร่วมมือเซี่ยงไฮ้ (Shanghai Cooperation Organization: SCO) ทั้งนี้ความร่วมมือยังไม่ได้แสดงให้เห็นถึงการโจมตีเป้าหมายอย่างสหรัฐอเมริกา แต่เน้นสร้างความร่วมมือในการต่อสู้ต่อภัยคุกคามสามด้านประกอบด้วย การก่อการร้าย การแบ่งแยกดินแดนและลัทธิหัวรุนแรงแบบสุดโต่ง

ขั้นตอนที่สาม เป็นความไม่ลงรอยกันทางการทูต ซึ่งเป็นแนวทางที่เป็นความขัดแย้งอันเกิดจากปัจจัยภายนอก หากแต่กลับยิ่งส่งเสริมความร่วมมือภายใน โดยเฉพาะความร่วมมือระหว่างผู้นำระดับสูงภายในประเทศ เช่น นโยบายความมั่นคงด้านพลังงานของจีนที่กำหนดขึ้นโดยความร่วมมือจากส่วนกลางระหว่างผู้นำระดับสูงประกอบกับในสมัยนายกรัฐมนตรีหลี่ เติ้ง (Li Ping) กำหนดนโยบายทรัพยากรด้านพลังงานโดยใช้หนทางการลอบปีการช่วยเหลือทางการเงิน และการแลกเปลี่ยนข้อมูลเพื่อให้ได้ความหลากหลายแหล่งที่มาของอุปทานสินค้า ในสมัยประธานาธิบดีหู จินเทา (Hu Jintao) กล่าวถึงสถานการณ์ที่ยากลำบากในช่องแคบมะละกา (Strait of Malacca) ที่เป็นภัยคุกคามต่อความมั่นคงด้านพลังงานของจีน ในกรณีนี้ที่สหรัฐอเมริกาได้ส่งกองกำลังทหารลาดตระเวนทางเรือ (Tessman & Wojtek, 2011, p. 233)

ขั้นตอนที่สี่ เป็นการศึกษาการสร้างดุลแห่งอำนาจ ทั้งนี้ในขั้นตอนนี้เป็นการตรวจสอบการถ่วงดุลอำนาจแบบประกันความเสี่ยงว่าเป็นแนวทางในการมองพฤติกรรมรัฐลำดับรองที่มีการเพิ่มหรือขยายอำนาจ (simple power maximization) สำหรับนโยบายด้านพลังงานของจีนเป็นตัวอย่างที่แสดงว่าจีนควบคุมอำนาจจาก

ส่วนกลางในการพัฒนาเศรษฐกิจ และทบทวนยุทธศาสตร์ความมั่นคงด้านพลังงาน ร่วมกันกับบริษัทน้ำมันแห่งชาติ (National Oil Companies: NOCs)⁶

โมฮัมหมัด ซาลมาน และกัสตาฟ จีแรทส์ (Mohammad Salman & Gustaaf Geeraerts) อธิบายยุทธศาสตร์ถ่วงดุลอำนาจแบบประกันความเสี่ยง เป็นทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่เป็นการมุ่งเน้นมากกว่าการสร้างดุลอำนาจทั้งแบบอ่อนและแบบแข็ง โดยแนวทางนี้มีประสิทธิภาพมากกว่าหลังจากที่รัฐระดับรองสามารถพัฒนาศักยภาพของรัฐบาลสามารถสร้างดุลแห่งอำนาจโดยปราศจากการเผชิญหน้าหรือการปะทะระหว่างรัฐผู้นำระบบและรัฐระดับรอง ในทางตรงข้ามรัฐที่ใช้แนวทางถ่วงดุลอำนาจแบบประกันความเสี่ยง อาจไม่ประสบความสำเร็จการถ่วงดุลอำนาจกับรัฐผู้นำระบบก็เป็นได้ ฉะนั้นเขาจึงได้เปรียบเทียบระหว่างบทบาทการถ่วงดุลอำนาจแบบประกันความเสี่ยงของจีนที่มีต่อ สหรัฐอเมริกา (Salman & Gustaaf, 2015)

โดยสรุป แนวคิดการแข่งขันทางอำนาจโดยการใช้ยุทธศาสตร์ถ่วงดุลอำนาจประกันความเสี่ยง ในกรณีของ นโยบายความมั่นคงด้านพลังงานของจีน โดยที่รัฐที่มีพฤติกรรมถ่วงดุลอำนาจแบบประกันความเสี่ยง โดยก้าวผ่านทั้งสี่ขั้นมาได้ โดยเทสแมน และวอล์ฟ กล่าวถึงพฤติกรรมของจีน นับตั้งแต่ระบบโลกหลังสงครามเย็นเป็นระบบขั้วเดียวโดยสหรัฐอเมริกา จีนได้เพิ่มพูนอำนาจทางเศรษฐกิจ การสะสมอำนาจทางการเมือง ทหาร ทั้งยังไม่ได้เผชิญหน้ากับสหรัฐอเมริกา พฤติกรรมของจีนจึงดำเนินการในลักษณะถ่วงดุลแห่งอำนาจแบบการแข่งขันทางเศรษฐกิจและเส้นทางการขนส่งสินค้าด้านพลังงาน ทั้งนี้เศรษฐกิจจีนไม่ได้พึ่งพิงกับเศรษฐกิจต่างชาติหรือการช่วยเหลือทางเศรษฐกิจทำให้จีนไม่หวั่นไหวกับสภาวะการเปลี่ยนแปลงจากภายนอก นอกจากนี้จีนยังถ่วงดุลแห่งอำนาจแบบแข็งด้วยการสะสมอาวุธและส่งเสริมเทคโนโลยีด้านอาวุธกับเพื่อนบ้านด้วยการค้าขายอาวุธไปยังกลุ่มชาติพันธุ์ในเมียนมา (Tessman & Wolfe, 2011, pp. 215–216)

⁶ อาจกล่าวได้ว่าเป็นไปตามแนวทางยุทธศาสตร์ถ่วงดุลอำนาจแบบประกันความเสี่ยง โดยพิจารณาได้ว่าเป็นการขยายอำนาจ (power maximization) นอกจากนั้นเน้นย้ำในประเด็นด้านเสริมสร้างผลประโยชน์แห่งชาติโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตอบโต้สถานการณ์ระยะสั้นเพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ระยะยาว อาจกล่าวอย่างสั้นว่า แนวทางถ่วงดุลอำนาจแบบประกันความเสี่ยง มีลักษณะเป็นการถ่วงดุลอำนาจที่เป็นไปในลักษณะเดียวกันกับการถ่วงดุลอำนาจแบบอ่อน

จากกรอบแนวคิดสังคมนิยมเป็นกรอบแนวคิดที่อธิบายพฤติกรรมของจีนและสหรัฐอเมริกาที่ต่างฝ่ายต่างแข่งขันด้านศักยภาพทางความมั่นคง และเศรษฐกิจจีนมีนโยบายต่างประเทศที่ไม่รู้กรณารัฐอื่นก่อน และเพิ่มพูนศักยภาพทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง ทั้งยังตระหนักรู้ในศักยภาพทางการทหารของจีน ทำให้จีนไม่ต้องการปะทะประหารกับสหรัฐอเมริกา จีนจึงดำเนินการถ่วงดุลแบบประกันความเสี่ยงในการทำทลายอำนาจกับสหรัฐอเมริกาด้วยการแข่งขันทางเศรษฐกิจเป็นหลักจากการจำแนกการแข่งขันทางยุทธศาสตร์ระหว่างจีนกับสหรัฐอเมริกาที่แบ่งออกเป็นสามกลุ่มนั้น พบว่าการอธิบายการแข่งขันทางยุทธศาสตร์ตามแนวทางการแข่งขันทางยุทธศาสตร์ (primacist หรือ strategic competition) ตรงกับพฤติกรรมของจีนและสหรัฐอเมริกาได้อย่างเหมาะสมด้วยการแข่งขันการแสวงหาพันธมิตรและสะสมอาวุธโดยไม่ได้มีเป้าประสงค์ที่จะปะทะกันอย่างแท้จริงในท้ายที่สุด

ผลการศึกษา

1. การแข่งขันทางยุทธศาสตร์ระหว่างจีนกับสหรัฐอเมริกา (ค.ศ.1950-1970)

การแข่งขันทางอำนาจระหว่างจีนกับสหรัฐอเมริกา เกิดขึ้นในช่วงเวลาเดียวกันกับการแข่งขันทางอำนาจระหว่างสหรัฐอเมริกากับสหภาพโซเวียต การแข่งขันระหว่างจีนกับสหรัฐอเมริกามีหลายประเด็น และเพิ่มความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น อีกทั้งการแข่งขันระหว่างสองมหาอำนาจไม่ได้มีแค่ความมั่นคงและอิทธิพลทางการเมือง หากแต่เป็นประเด็นการค้าและการลงทุน การแข่งขันระหว่างสองฝ่ายนี้ยังได้ขยายพื้นที่ไปไกลยังภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก และพื้นที่อื่น ๆ ในระบบโลก ในแง่ทางการทหารทั้งสองประเทศครอบครองอาวุธทางยุทธศาสตร์ และความสามารถทางการทหารโดยที่จุดประสงค์ในการครอบครองอาวุธยุทธศาสตร์ของทั้งสองรัฐแตกต่างกัน สหรัฐอเมริกามีกองกำลังทหารในทุกภูมิภาค ในขณะที่จีนมีกองกำลังเพื่อแผ่ร่วางพื้นที่ภายในและเขตอิทธิพลโดยเฉพาะเขตปกครองภายในของจีนที่ต้องการเป็นเอกราชไม่ต้องการปกครองตัวเอง เช่น ไต้หวัน สหรัฐอเมริกา แม้จะมีความสัมพันธ์ที่ดีกับไต้หวัน แต่การช่วยเหลือไต้หวันทำให้จีนรู้สึกถึงการกระทบต่อผลประโยชน์แห่งชาติจีน

นับตั้งแต่จีนเข้าร่วมสงครามเกาหลี ค.ศ.1950 ไม่ปรากฏความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐอเมริกากับจีนเนื่องจากความแตกต่างด้านอุดมการณ์ นับตั้งแต่ผู้นำคนล่าสุดคือเจียงไคเช็ค เดินทางมายังสหรัฐอเมริกาในช่วงก่อนการปฏิวัติวัฒนธรรมและในเวลาต่อมาเขาได้เป็นประธานาธิบดีไต้หวัน เพื่อปรับความสัมพันธ์จีนและ

สหรัฐอเมริกา กลับสู่สภาวะปกติได้ใช้กีฬาในการสานความสัมพันธ์ซึ่งญี่ปุ่น เป็นเจ้าภาพจัดกีฬาเทเบิลเทนนิส (ปิงปอง) ซึ่งแชมป์โลกใน ค.ศ.1971 โดยเป็นการ แข่งขันปิงปองระหว่างนักกีฬาจากจีนกับสหรัฐอเมริกา จึงเรียกได้ว่าเป็นการทูต ปิงปอง (Ping Pong Diplomacy) (Jiaqi & Gao, 1996, p. 433) ช่วงเวลาดังกล่าว เป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมที่ทั้งสองฝ่ายต่างเห็นประโยชน์ในการสานความสัมพันธ์ โดยที่สหรัฐอเมริกาอยากเจรจากับจีนเกี่ยวกับเวียดนามเหนือ และจีนมีความขัดแย้ง กับสหภาพโซเวียต เรื่องชายแดนหากได้สร้างความสัมพันธ์กับสหรัฐอเมริกา จะเป็นการเพิ่มความกดดันและคานอำนาจต่อสหภาพโซเวียต นับแต่นั้นมา ความสัมพันธ์ทั้งสองฝ่ายกระชับมากขึ้น จีนได้สานความสัมพันธ์กับสหรัฐอเมริกา อย่างต่อเนื่อง โดยเริ่มจาก เหมา เจ๋อตง ตัดสินใจเชิญนักกีฬาสหรัฐอเมริกา จำนวน 9 คน มาเยือนสาธารณรัฐประชาชนจีนหลังแข่งขันกีฬาปิงปองที่ เมืองนาโกยา ประเทศ ญี่ปุ่น (National Museum of American Diplomacy, 2021)

ใน ค.ศ.1972 ประธานาธิบดีริชาร์ด นิกสัน เป็นประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา คนแรกที่ไปเยือนจีนในช่วงสงครามเย็น ต่อมาเติ้งเสี่ยวผิง (Deng Xiaoping) ได้เดินทางไปเยือนสหรัฐอเมริกา ใน ค.ศ.1979 ตรงกับสมัยประธานาธิบดี จิมมี คาร์เตอร์ เติ้งเสี่ยวผิง ในฐานะผู้นำสาธารณรัฐประชาชนจีน ได้เน้นการพัฒนาในรูปแบบ เปิดเสรีมากขึ้นและเสนอนโยบายสี่ทันสมัย ที่เน้นการพัฒนาสี่ด้านคือ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี เกษตรกรรม อุตสาหกรรม และการป้องกันประเทศ ทั้งนี้เติ้งเสี่ยวผิง ยังได้กล่าวถึงระบบทุนนิยมว่ามีประสิทธิภาพและเขาเห็นด้วยว่า “แมวจะสีขาว หรือดำไม่สำคัญ ขอให้จับหนูได้ก็เป็นแมวที่ดี” (Naibitt & Naibitt, 2010, p. 4)

จุดเริ่มความท้าทายในความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับสหรัฐอเมริกาคือในช่วงหลัง สงครามเย็น ราว ๆ ค.ศ.1989 การรุกรานของประชาชนเรียกร้องเพื่อประชาธิปไตย เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทั่วโลก รวมทั้งในจีน แม้ว่าจีนจะปกครองแบบคอมมิวนิสต์ สหรัฐอเมริกาไม่อาจกล่าวหาจีนในเรื่องการปกครองที่ไม่เป็นประชาธิปไตย ขณะที่ การทำการค้าของจีนก็ได้เติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะการค้าขายสินค้า เทคโนโลยี อันส่งผลกระทบต่อการค้าขายสินค้าลักษณะเดียวกันกับสหรัฐอเมริกา

2. ความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับเมียนมา ยุคนายพลเนวิน (ค.ศ.1962–1988) และหลังยุคนายพลเนวิน (ค.ศ.1989–ค.ศ.2012)

2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับเมียนมา ยุคนายพลเนวิน (ค.ศ.1962–1988)

นับตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่ 2 สิ้นสุดลง เมียนมาประกาศเอกราชใน ค.ศ.1948 และมีอิทธิพลในการสร้างความสัมพันธ์กับรัฐอื่น ๆ เมียนมาได้สานสัมพันธ์กับจีน โดยรับรองรัฐบาลคอมมิวนิสต์จีน ใน ค.ศ.1949 เมียนมาให้ความสำคัญกับประเทศเพื่อนบ้าน คือ จีนและอินเดีย เมื่อจีนและอินเดียได้ลงนามข้อตกลงอยู่ร่วมกันอย่างสันติ 5 ประการ Five Principles of Coexistence) ใน ค.ศ.1954 เพื่อดำรงอยู่ร่วมกัน ในฐานะเพื่อนบ้านที่ดี เคารพในอธิปไตยและบูรณภาพแห่งดินแดน ไม่ใช้ความรุนแรงระหว่างกัน และไม่แทรกแซงในกิจการภายใน เป็นต้น ต่อมาจีนได้นำหลักการดังกล่าวนี้ มาทำข้อตกลงระหว่างจีนกับเมียนมาในปีเดียวกัน ผู้นำทั้งสองรัฐ โจว เอิน ไหล (Zhou Enlai) และ อู๋ กระชับความสัมพันธ์ระหว่างกันโดยการเดินทางไปเยือนซึ่งกันและกัน (Than, 2003, pp. 190–191) ต่อมาความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับเมียนมาเริ่มเหินห่างด้วยความกังวลต่อสถานการณ์แพร่ขยายอุดมการณ์คอมมิวนิสต์จีนมายังเมียนมา แต่ยังมีภาวะกระชับความสัมพันธ์ในบางเวลา จนกระทั่งช่วงหลัง ค.ศ.1988 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่สหรัฐอเมริกากดดันทางการค้าหลังการปราบปรามการประท้วงเปลี่ยนแปลงการเมืองใน สหภาพเมียนมาในเหตุการณ์ “8888”

2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับเมียนมา หลังยุคนายพลเนวิน (ค.ศ.1989–2012)

หลัง ค.ศ.1988 จีนเป็นแหล่งที่มาของอาวุธ การฝึกทหาร และการสนับสนุนโครงสร้างพื้นฐานในการลงทุนร่วมกับฝ่ายรัฐบาลทหารเมียนมา จีนส่งเสริมฝ่ายทหารเมียนมาประกอบด้วยการขายอาวุธ เป็นจำนวน 1.4 พันล้านเหรียญสหรัฐ ให้แก่ฝ่าย SLOC การสร้างสาธารณูปโภคที่เอื้อต่อการเข้าถึงมหาสมุทรอินเดียของจีน ตลอดจนแรงกดดันจีนในการสร้างสันติภาพระหว่างชนกลุ่มน้อยชาติพันธุ์เมียนมากับฝ่ายรัฐบาลทหาร ทั้งนี้ ใน ค.ศ.1989 พลเอกชิน หยุน และพลเอกอาวุโสตัน ฉ่วย ไปเยือนปักกิ่ง โดยที่ฝ่าย SLOC ได้ตกลงซื้ออาวุธจากจีนเป็นจำนวน 400 ล้านเหรียญสหรัฐ นับเป็นการตกลงซื้ออาวุธที่ใหญ่ที่สุดเท่าที่เคยมีมา อาวุธที่สั่งซื้อประกอบด้วย เครื่องบินรบ เรือลาดตระเวน รถถัง ขีปนาวุธ ปืนต่อสู้อากาศยาน เป็นต้น รวมถึงอาวุธมือสอง และการเช่าซื้อ เฮลิคอปเตอร์ ยานเกราะและเรือลาดตระเวน (Seekins, 1997, p. 533)

ความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับเมียนมาจะเห็นได้ว่าจีนไม่ได้ให้การสนับสนุนการค้าขายอาวูให้กับเมียนมาเท่านั้น แต่ยังมีเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำและการแลกเปลี่ยนทางการค้า (ในที่นี้คือการแลกเปลี่ยนทรัพยากรธรรมชาติกับอาวู) จีนยังสร้างโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นต่อการพัฒนาประเทศเมียนมา โดยที่การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานยังแผ่ไปด้วยผลประโยชน์ทางด้านยุทธศาสตร์ การสร้างถนนทางตอนบนของเมียนมาไม่ได้เพื่อการขนส่งสินค้า แต่ยังเป็นการเดินทางจากมณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีนมายังมหาสมุทรอินเดีย จีนยังได้สร้างโรงงานผลิตอาวูทั้งปิ่นไรเฟิลและผลิตลูกกระสุนในพื้นที่เมกะเว (Magwe) ศูนย์กลางของเมียนมา (ภาพ 4) จีนยังเข้าถึงชายฝั่งด้านตะวันตกของเมียนมาถือว่าเป็นยุทธศาสตร์สำคัญ จีนยังส่งเสริมการสร้างท่าเทียบเรือในเมืองซิตตเว (Sittwe) ในรัฐอาระกัน (ภาพ 5) ฉะนั้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดังกล่าวนี้ ส่งเสริมให้จีนได้เดินทางไปยังพื้นที่ต่าง ๆ ในเมียนมาและยังเชื่อมต่อการเดินทางไปยังอ่าวเบงกอลและอินเดีย (ภาพ 6)

ในทางยุทธศาสตร์ จากจีนเชื่อมต่อเส้นทางทางบกมาทางตอนใต้ของจีน ข้ามผ่านเมียนมาโดยผ่านรัฐทางตอนเหนือของเมียนมาไปยังรัฐด้านตะวันตกของเมียนมาออกทางเมืองท่าซิตตเว เพื่อมาเชื่อมต่อเส้นทางทะเลไปยังอ่าวเบงกอล ทะเลอันดามัน และมหาสมุทรอินเดีย จะเห็นได้ว่าจีนกำลังเข้าถึงเขตอิทธิพลของอินเดีย นอกจากนี้จะทำให้จีนเข้าถึงมหาสมุทรอินเดียในระยะเวลาอันสั้นแล้ว จีนยังเดินทางไปยังเกาะต่าง ๆ ของอินเดีย เช่น เกาะอันดามัน และเกาะนิโคบาร์ได้อันเป็นการส่งเสริมความสามารถจีนในการเข้าถึงเกาะต่าง ๆ ของอินเดีย ทำให้อินเดียรับรู้ถึงการท้าทายทางอำนาจของจีน เส้นทางดังกล่าวนี้ สามารถเชื่อมต่อกับอีกหนึ่งช่องทางไปยังเกาะทางตอนใต้ของไทยและอินโดนีเซีย ที่กล่าวมาข้างต้นนี้อาจสรุปได้ว่าจีนอาจจะต้องการสร้างความยิ่งใหญ่ในพื้นที่ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ภาพ 4 แสดงพื้นที่ตั้งรัฐ Magwe

ที่มา: Chandrasekharan (2018)

ภาพ 5 แสดงการเชื่อมต่อจากคุนหมิง ประเทศจีน มายังซิดดเว ประเทศเมียนมา

ที่มา: Ko (2014)

ภาพ 6 แสดงตำแหน่งของอ่าวเบงกอล

ที่มา: Misachi (2021)

ในทางยุทธศาสตร์ การสานความสัมพันธ์ระหว่างเมียนมากับจีน ถือได้ว่าเป็นไปตามหลักการ ชนะด้วยกันทุกฝ่าย (win-win principle) ภายใต้ความร่วมมืออย่างสันติระหว่างรัฐอธิปไตย จีนกับเมียนมา ทั้งนี้ จีนต้องการเส้นทางออกสู่ทะเลจากทางตอนใต้ของจีน โดยได้ทำความร่วมมือสร้างเส้นทางบกในรัฐต่าง ๆ ของเมียนมา โดยไล่เรียงตามลำดับ จากทางด้านตะวันออกเฉียงเหนือไปยังด้านตะวันตกเฉียงใต้ของเมียนมา โดยที่สิ้นสุดเส้นทางทางบกที่เมืองเจ้าพิวก์ (Kyaukpri) ซึ่งเป็นที่ตั้งเมืองท่าชิตตเว และยังเป็นเขตปกครองพิเศษก่อนจะออกไปยังเส้นทางทะเล ไปยังอ่าวเบงกอลและมหาสมุทรอินเดีย (ภาพ 5 แสดงเส้นทางยุทธศาสตร์) ทั้งนี้ จีนให้การสนับสนุนการปฏิรูปการเมืองภายในของเมียนมาเพื่อให้สถานการณ์ภายในของเมียนมามีความสงบและมั่นคง และเพื่อมิให้การลงทุนของจีนในเมียนมาได้รับผลกระทบที่ผ่านมานั้นเมียนมาเคยเป็นส่วนหนึ่งของอินเดียในตอนที่ยกเป็นอาณานิคมของอังกฤษเพื่อง่ายต่อการปกครองโดยอังกฤษ ต่อมาในช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง ญี่ปุ่นพยายามสร้างทางรถไฟตามเส้นทางผ่านเมียนมาเพื่อปิดล้อมทางตะวันตกเฉียงใต้ของจีน หลังจากนั้นญี่ปุ่นและสหรัฐอเมริกาเล็งเห็นความสำคัญ of เมียนมาในฐานะคานอำนาจกับจีนด้วยการสร้างความร่วมมือในลักษณะวงแหวนรอบล้อมจีน (C-shaped ring of encirclement) (ภาพ 7) นำไปสู่การแข่งขันทางอำนาจเหนือพื้นที่เมียนมาระหว่างจีนกับสหรัฐอเมริกา

ภาพ 7 แสดงวงแหวนล้อมรอบจีน (C-shaped ring of encirclement)

ที่มา: Chang (2016)

จีนได้สร้างความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับกลุ่มชาติพันธุ์ทางตอนบนของเมียนมา เช่น องค์การอิสระคะฉิ่น (Kachin Independence Organization) และกลุ่ม (MNDA) กองทัพพันธมิตรประชาธิปไตยแห่งชาติพม่า เป็นต้น จีนให้การสนับสนุนด้านอาวุธและการซ้อมรบ รวมทั้งส่งเสริมการค้าข้ามพรมแดนไปยังจีน นอกจากนี้ฝ่ายเอกชนจีน ได้เจรจาเข้าไปลงทุนยังพื้นที่กลุ่มชาติพันธุ์ เช่น คะฉิ่น รัฐฉาน และกะเหรี่ยง เช่น บริษัท Yunnan Tengchong Heng Young Investment Company (YTHYIC) ร่วมมือกับฝ่ายกลุ่มชาติพันธุ์คะฉิ่นลงนามทำข้อตกลงจัดตั้งเขตเศรษฐกิจมิตจิน่า (Myitkyina Economic Zone) เป็นจำนวน 4,700 เอเคอร์ ในพื้นที่ถนน Ledo (Lwin, 2020) (ภาพ 8) ทั้งนี้กลุ่มเอกชนจีนบางกลุ่มได้ติดต่อกับกลุ่มชาติพันธุ์นับตั้งแต่สมัยพรรคคอมมิวนิสต์แห่งเมียนมาจัดตั้ง ส่วนชาวจีนบางกลุ่มไม่ได้เดินทางกลับไปหากแต่ตั้งรกรากและให้การสนับสนุนกลุ่มชาติพันธุ์ให้ต่อสู้กับรัฐบาลเมียนมาเรื่อยมา

ภาพ 8 พื้นที่ ถนน Stilwell Road เชื่อมต่อจาก เมือง Ledo ไปยังจีน
เมือง Wandjing เมืองทางตอนใต้ของจีน

ที่มา: Hogan (2019)

การสานความสัมพันธ์ระหว่างจีนยังคงดำเนินต่อไปหากแต่เมียนมาได้มีระยะห่างในการสานความสัมพันธ์จีน ในขณะที่เดียวกันเมียนมาเลือกสานความสัมพันธ์กับสหรัฐอเมริกา การสานความสัมพันธ์ของเมียนมา กับสหรัฐอเมริกาอธิบายภายใต้แนวคิด bandwagoning โดยเคนเนธ วอลซ์ (Kenneth Waltz) อธิบาย bandwagoning ว่าเป็นการร่วมมือกับฝั่งตรงข้ามหรือฝ่ายศัตรู เนื่องจากมีความแข็งแกร่งกว่า ในขณะที่การสร้างสมดุล(Balancing) จะเป็นการร่วมมือกันระหว่างพันธมิตรที่อ่อนแอกว่า (Waltz, 1979, p. 126) ดังนั้นแนวทางที่เมียนมาให้ความร่วมมือทั้งฝ่ายจีนและสหรัฐอเมริกาแสดงให้เห็นการสร้างความร่วมมือกับกลุ่มที่แข็งแกร่งกว่าและบางครั้งก็เป็นศัตรูกันทางอุดมการณ์ ในแต่ละช่วงเวลาเมียนมาใกล้ชิดกับจีน ก็ได้สร้างความใกล้ชิดกับสหรัฐอเมริกาในขณะเดียวกัน โดยคำนึงถึงระยะห่างที่ไม่ใกล้ชิดฝ่ายไหนมากเกินไป

3. ความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐอเมริกากับเมียนมา ยุคนายพลเนวิน (ค.ศ.1962–1988) และหลังยุคนายพลเนวิน (ค.ศ.1989–2012)

3.1 ความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐอเมริกากับเมียนมา ยุคนายพลเนวิน (ค.ศ.1962–1988)

ในความสัมพันธ์ระหว่างเมียนมากับสหรัฐอเมริกาเป็นไปลักษณะลุ่ม ๆ ดอน ๆ ด้วยความเห็นต่างในอุดมการณ์ทางการเมืองในขณะที่เมียนมาละเมิดสิทธิมนุษยชาติและไม่เคารพในหลักการประชาธิปไตย ทว่าสหรัฐอเมริกาไม่อาจจะเลยสร้างความสัมพันธ์กับเมียนมา รัฐบาลอนุชนะการเลือกตั้งตามแนวทางประชาธิปไตย และรักษาระยะห่างทางความสัมพันธ์กับนานารัฐโดยการดำเนินนโยบายต่างประเทศไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด และนโยบายเป็นกลาง ต่อมาในยุครัฐบาลเนวิน ทำลายกระบวนการประชาธิปไตย ยึดอำนาจด้วยการรัฐประหาร แก้ไขเนื้อหารัฐธรรมนูญ รวมไปถึงยุติการดำเนินงานของรัฐบาลและศาล ทั้งนี้รัฐมนตรีต่างประเทศสหรัฐอเมริกา นายดีน รัส (Dean Rusk) เล็งเห็นความสำคัญของพื้นที่เมียนมาด้วยทำเลที่ตั้งใกล้เคียงกับพื้นที่สงครามในเวียดนาม ทั้งยังจะเป็นการดีในการส่งเสริมสถานะความเป็นกลางของเมียนมาให้ดำรงอยู่ต่อไป (Clymer, 2015, p. 221)

ค.ศ.1960–1970 เป็นช่วงเวลาที่เมียนมาใกล้ชิดแนบแน่นกับสหรัฐอเมริกา ในขณะที่ความสัมพันธ์ระหว่างเมียนมากับจีนที่ถดถอยลงไป การปะทะภายในเมียนมาระหว่างฝ่ายต่อต้านจีน และฝ่ายสนับสนุนจีน และการปะทะกันระหว่างกลุ่มสนับสนุนคอมมิวนิสต์เมียนมากับรัฐบาลเมียนมาต่อต้านคอมมิวนิสต์ ทำให้ความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างเมียนมากับจีนลดระดับเป็นการแลกเปลี่ยนอุปทูต ใน ค.ศ.1967 (Clymer, 2015, p. 222) จีนยังได้ส่งเสียงผ่านวิทยุกระจายเสียงกล่าวถึงผู้นำเนวินว่าเป็น “ฆาตกร สุนัข และคนชั่วขาด” ใน ค.ศ.1969 (Clymer, 2015, p. 234) และใน ค.ศ.1970 รัฐบาลจีนได้กล่าวถึงระบอบเนวินว่าเป็น กลุ่มคนที่ศรัทธาต่อแนวคิดฟาสซิสต์ (bloody Fascist clique) (Clymer, 2015, p. 232)

ทั้งนี้ชายแดนเมียนมายังเป็นแหล่ง ค้ายาเสพติดรายใหญ่ที่สำคัญ เนวินเข้าใจและยืนยันว่าสามารถควบคุมการผลิตยาเสพติดในเมียนมาได้ เนวินสะสมฝิ่นเป็นจำนวน 50 ตัน ซึ่งรัฐบาลแอบซื้อมาจำนวนมากกว่า 5 ปี โดยซื้อมาในราคา 1/3 ของราคาที่ผิดกฎหมาย และจะขาย หากได้ราคาที่ดีกว่า ทั้งยังเสนอขายให้ลูกค้าชาวเยอรมันและสหรัฐอเมริกา (Clymer, 2015, p. 237)

ใน ค.ศ.1970 ความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับสหรัฐอเมริกากลับคืนสู่สภาวะปกติ ประกอบกับสหรัฐอเมริกาได้ถอนออกจากเวียดนามและกัมพูชาในสมัยประธานาธิบดี ริชาร์ด นิกสัน (Richard Nixon) จากความพ่ายแพ้ในสงครามเวียดนามทำให้ สหรัฐอเมริกาถอนตัวออกจากพื้นที่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้โดยยังมีความกลัวว่า การขยายอิทธิพลคอมมิวนิสต์จะคืบคลานมายังเมียนมาในลักษณะเดียวกับเวียดนาม อันเนื่องจากความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับเมียนมาที่เพิ่มความใกล้ชิดกันมากขึ้น แม้สหรัฐอเมริกาจะถอนออกไปจากภูมิภาคนี้ ความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐอเมริกา กับเมียนมาเปลี่ยนแปลงไปเพียงเล็กน้อย เมียนมาเปลี่ยนระบบเศรษฐกิจเป็นการค้าเสรีและเปิดรับการลงทุนจากต่างชาติรวมทั้งรับความช่วยเหลือจากภายนอก จีนและ ญี่ปุ่นทำข้อตกลงให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่เมียนมาโดยให้ความช่วยเหลือ เป็นระยะเวลา 15 ปี นับตั้งแต่ ค.ศ.1980 มีมูลค่ารวมกันเป็นจำนวน 1 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในโครงการพัฒนาทางการเกษตร (Clymer, 2015, p. 252) ทำให้สหรัฐอเมริกา ไม่สามารถปฏิเสธการให้ความช่วยเหลือในด้านการพัฒนาในเมียนมา โดยสหรัฐอเมริกา ให้เงินในการพัฒนากว่า 5 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ต่อปี เพื่อการช่วยเหลือด้านสาธารณสุข

ทั้งนี้ปลัดกระทรวงต่างประเทศสหรัฐอเมริกาฝ่ายกิจการด้านการเมือง นายเดวิด เฮล (David Hale) ได้กล่าวถึงบทบาทสหรัฐอเมริกาที่ยังต้องสร้างความสัมพันธ์กับรัฐบาลเมียนมา โดยผลประโยชน์ที่สหรัฐอเมริกาไม่อาจจะเลย ภูมิภาคนี้ได้ คือ การป้องปรามการคุกคามคอมมิวนิสต์ และภัยจากยาเสพติด (Clymer, 2015, p. 245) ค.ศ.1978 สหรัฐอเมริการับรู้ถึงอันตรายจากยาเสพติด ที่ไม่ใช้ส่งผลเสียต่อประชาชนในพื้นที่ไทย ลาว และเวียดนามแล้วหากแต่ยังส่งผลเสีย ต่อสภาพแวดล้อม โดยเฉพาะในพื้นที่รัฐฉานที่ใช้สารเคมีในการเพาะปลูกฝิ่น ประธานาธิบดีริชาร์ด นิกสัน ออกนโยบายทำสงครามกับยาเสพติด “War on Drugs” เนื่องจากร้อยละ 20 ของเฮโรอีนที่ชาวอเมริกันสามารถเข้าถึงใน ค.ศ.1984 ได้มาจาก ภูมิภาคนี้ หรือ พื้นที่สามเหลี่ยมทองคำ สหรัฐอเมริกาได้สนับสนุนกำจัดพืชโดยใช้สาร 2,4-D เพื่อไม่ให้เกิดสารพิษตกค้างยังพื้นที่ที่ฉีดพ่นทางอากาศ ผู้ช่วยประธานาธิบดีฝ่ายยาเสพติด คาร์ตัน อี. เทอร์เนอร์ (Carlton E. Turner) ยืนยัน การควบคุมสารนิโคตินในทางแนวนี้ เป็นวิธีประสบความสำเร็จ และยังทำให้ สหรัฐอเมริกาดำรงความสัมพันธ์ในภูมิภาคนี้อยู่ต่อไป (Clymer, 2015, p. 255)

3.2 ความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐอเมริกากับเมียนมา และหลังยุคนายพลเนวิน (ค.ศ.1989-ค.ศ.2012)

ก่อนการชุมนุมประท้วงเรียกร้องการเปลี่ยนแปลงการปกครองจนนองเลือด รัฐบาลเมียนมาเปลี่ยนผู้นำจากนายพล เนวิน เป็นนายพล เส็ง วิน (Sein Lwin) ผู้ตัดสินใจควบคุมการชุมนุมเพื่อให้ยุติลงอย่างรวดเร็วโดยการใช้กำลัง ส่งผลให้มีผู้เสียชีวิตอย่างต่ำ 3,000 คน ผู้นำเมียนมาคนใหม่ นายหม่อง หม่อง (Maung Muang) ได้ยกเลิกสถานการณ์ด้วยการเสนอการทำประชามติในการจัดการเลือกตั้ง และอนุญาตให้มีพรรคการเมืองลงแข่งขันหากแต่เมื่อผลการเลือกตั้งพรรค NLD ชนะการเลือกตั้ง รัฐบาลเมียนมากลับไม่ยอมรับผลการเลือกตั้ง โดยที่ผลการเลือกตั้ง พรรค NLD ได้คะแนนเสียง 392 จาก 492 (ร้อยละ 80 ของที่นั่งทั้งหมด) ในขณะที่ SLORC ได้คะแนนเสียง 10 ที่นั่ง (คิดเป็นร้อยละ 2 ของที่นั่งทั้งหมด) ใน ค.ศ.1990 ด้วยเหตุผลว่าประชาชนยังไม่เข้าใจระบบประชาธิปไตยและให้เหตุผลว่าต้องให้มีรัฐธรรมนูญฉบับใหม่จึงจะสามารถจัดการเลือกตั้งได้ หลังจากนั้นสหรัฐอเมริกาถอนทูตออกจากเมียนมา และออกมาตรการการบีบบังคับทางเศรษฐกิจเสนอโดย วุฒิสมาชิก แพทริก มอยนิฮาน (Patrick Moynihan) ในยุครัฐบาลจอร์จ เอช ดับเบิลยู บุช (George H. W. Bush) เป็นเครื่องมือสำคัญที่แสดงให้เห็นว่าสหรัฐอเมริกาไม่อาจยอมรับการละเมิดสิทธิมนุษยชนในเมียนมาได้ อีกทั้งรัฐบาลเมียนมายังปราบปรามกลุ่มโรฮีนจาด้วยความรุนแรง สถานทูตสหรัฐอเมริกาในยุครัฐบาลบุชจึงประณามการกระทำฝ่ายรัฐบาล SLORC

ในยุคประธานาธิบดี บิล คลินตัน (Bill Clinton) ค.ศ.1993 วุฒิสภาสหรัฐอเมริกาได้ผ่านมติให้ผู้นำทหารเมียนมาปล่อยตัวนางองซานซูจี แต่ไม่ได้ทำให้สถานการณ์ในเมียนมาดีขึ้น หนึ่งเมียนมาได้รับรองตัวแทนระดับสูงของสหรัฐอเมริกานำโดย โทมัส ฮับบาร์ด (Thomas Habbard) มาเยือนเมียนมาเป็นครั้งแรกนับตั้งแต่วิกฤติการณ์นองเลือด 8888 เพื่อส่งเสริมสิทธิมนุษยชนและความเป็นประชาธิปไตย (Clymer, 2015, p. 280) อย่างไรก็ตามใน ค.ศ.1995 สหรัฐอเมริกาก็ได้ออกมาตรการการบีบบังคับทางเศรษฐกิจ หรือกฎหมายปลดปล่อยเมียนมา (Free Myanmar Act 1995) โดยเนื้อหากฎหมายห้ามการนำเข้าสินค้าจากเมียนมา และยุติการให้ความช่วยเหลือและการเข้าไปลงทุนในเมียนมา อันส่งผลกระทบต่อความต้องการพัฒนาเศรษฐกิจเมียนมาที่กำลังเปิดเสรีและการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ ทั้งนี้ นักลงทุนสหรัฐที่เข้าไปลงทุนมีจำนวน 110 บริษัท โดยบริษัทที่มีขนาดใหญ่ที่สุดคือ UNOCAL และ PepsiCo (Vatikiotis, 1995) สหรัฐอเมริกายังให้ความช่วยเหลือฝ่ายโครงการ USAID

จำนวน 2 ล้านเหรียญสหรัฐ ในการสนับสนุนประชาธิปไตย และกิจกรรมส่งเสริมการเปิดเสรีทางการค้าในเมียนมา โดยได้ร่างกฎหมายบังคับใช้ใน ค.ศ.1996 และให้เงินเป็นจำนวน 2.5 ล้านเหรียญสหรัฐ (“Foreign operations,” 1995) การรณรงค์ประชาธิปไตยในเมียนมาของสหรัฐอเมริกาเพิ่มเติมคือออกกฎหมาย Senate Bill 1511 หรือ กฎหมายเพื่อเสรีภาพและประชาธิปไตยใน ค.ศ.1995 (Burma Freedom and Democracy Act 1995) โดยเนื้อหาให้ยุติการลงทุนของนักลงทุนสหรัฐอเมริกาในเมียนมาและให้อำนาจประธานาธิบดีห้ามการนำเข้าสินค้าจากเมียนมา รวมถึงการเดินทางไปยังเมียนมา (Burma Freedom and Democracy Act of 1995, 1996)

เส้นทางการกลับเข้าสู่ประชาธิปไตยของเมียนมาได้เริ่มต้นขึ้นหลังเหตุการณ์ 8888 เพื่อสร้างความชอบธรรมให้กับฝ่ายทหารภายใต้การนำของนายพลซอ หม่อง (Saw Maung) รัฐบาลเมียนมาถูกกดดันจากประชาชนจนต้องจัดให้มีการเลือกตั้งใน ค.ศ.1990 อย่างไรก็ตามหลังการเลือกตั้งรัฐบาลทหารกลับไม่ยอมรับผลการเลือกตั้ง นายพลตาน ฉ่วย (Than Shwe) ขึ้นมาบริหารประเทศ และนำเสนอแนวทางสร้างภาพลักษณ์ที่ดีในทางการเมืองเมียนมา จัดตั้งสหภาพและเอกภาพเพื่อการพัฒนา (Union Solidarity and Development Association: USDA) ใน ค.ศ.1993 โดยประกอบด้วย รัฐมนตรีที่เคยดำรงตำแหน่งทหารมาก่อนและได้ลาออกเพื่อเป็นพลเรือนมาบริหารประเทศ ต่อมาได้จัดตั้งพรรคสหสามัคคีและการพัฒนา ใน ค.ศ.2010 (Union Solidarity and Development Party: USDP) ทั้งนี้ในยุคผู้นำตานฉ่วย ได้กล่าวถึงแนวทางการพัฒนาประชาธิปไตย (roadmap) ประกอบด้วยเจ็ดขั้นตอน และจัดให้มีการเลือกตั้งตามเนื้อหารัฐธรรมนูญ โดยต้องจัดทำรัฐธรรมนูญให้แล้วเสร็จเป็นที่วิพากษ์ว่าการดำเนินการดังกล่าวกลับไม่ตั้งพรรคฝ่ายค้าน หรือพรรคสันนิบาตแห่งชาติเพื่อประชาธิปไตยเข้าร่วมร่างรัฐธรรมนูญด้วย (Taylor, 2004, p. 177)

สภาสันติภาพและการพัฒนาแห่งรัฐ (State Peace and Development Council: SPDC) ก่อตั้งขึ้นใน ค.ศ.1997 ภายใต้การนำของชิน หยุน (Khin Nyunt) เขาได้พยายามสร้างภาพลักษณ์ในเมียนมาตั้งแต่สมัยดำรงตำแหน่งเป็นเลขานุการ SPDC ด้วยการพบปะตัวแทนผู้นำประเทศต่าง ๆ ใน ค.ศ.1988 และได้ยืนยัน “การเลือกตั้งจะเกิดขึ้นโดยเร็ว กฎหมายและระเบียบจะได้รื้อฟื้นขึ้นมาอีกครั้งโดยที่ฝ่ายทหารจะยินยอมยกอำนาจให้แก่พรรคที่ชนะการเลือกตั้ง”⁷ (Aung, 2007) ชิน หยุน ก็ได้กล่าวถึงขั้นตอนการเปลี่ยนเป็นประชาธิปไตยในเมียนมาประกอบด้วย เจ็ดขั้นตอน โดยฝ่ายทหารยังคงฐานอำนาจในสถาบันทางการเมือง

⁷ “Elections will be held as soon as law and order have been restored and the Tatmadaw (armed forces) will then hand over state power to the party which wins”.

ในยุค จอร์จ ดับเบิลยู บุช (George W. Bush) เกิดวินาศกรรมเครื่องบินชนตึก ศูนย์กลางทางการค้าและอาคารกระทรวงกลาโหม ค.ศ.2001 ทำให้มาตรการที่ จอร์จ ดับเบิลยู บุช ดำเนินการ คือ การขยายการบีบบังคับทางเศรษฐกิจต่อเมียนมา ใน ค.ศ.2007 เกิดการปฏิวัติผ้าเหลือง (Saffron Revolution) การเดินขบวนโดย พระสงฆ์เรียกร้องการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองอย่างสงบ กลับถูกตอบโต้กลับ โดยรัฐบาลทหารเมียนมา อย่างรุนแรง จอร์จ ดับเบิลยู บุช จึงได้เพิ่มความเข้มข้น ในการบีบบังคับทางเศรษฐกิจ สำหรับในยุคประธานาธิบดีบารัก โอบามา (Barack Obama) ได้ดำเนินนโยบายความผูกพันอย่างยืดหยุ่น Pragmatic Engagement เป็นแนวทางที่สหรัฐอเมริกาใช้เป็นจุดเริ่มในการสานความสัมพันธ์กับเมียนมา โดยผู้ช่วย รัฐมนตรีต่างประเทศ นายเคิร์ท แคมป์เบลล์ (Kurt Campbell) ได้เข้าพบและเจรจากับ ประธานาธิบดีเต็ง เส่ง (Thein Sein) แต่ไม่ประสบความสำเร็จในการเจรจา (Haacke, 2021) โดยในเวลาต่อมาประธานาธิบดีโอบามา ได้เข้าร่วมการประชุมอาเซียนซึ่งจัด ขึ้นที่สิงคโปร์และพบผู้นำเมียนมาเป็นครั้งแรกในรอบ 40 ปี

ค.ศ.2014 สหรัฐอเมริกาพบเรือเกาหลีเหนือบรรพตอ่าวและซีปนาวุธวนเวียน รอบ ๆ เมียนมา ทำให้สหรัฐอเมริกาเริ่มกังวลต่อสถานการณ์ดังกล่าว โดยกล่าวว่า เรือที่บรรทุกซีปนาวุธจะยิงซีปนาวุธมายังฐานทัพสหรัฐอเมริกาที่ตั้งอยู่ในไทยซึ่งได้มีการฝึกซ้อมรบในนาม คอบร้า โกลด์ (Cobra Gold) ในช่วง ค.ศ.2013-2014 (Haacke, 2015) แต่อย่างไรก็ตามความสัมพันธ์ระหว่างเกาหลีเหนือกับทหารเมียนมายัง ไม่ได้รับการยืนยันด้วยหลักฐานที่เด่นชัด

ในยุคประธานาธิบดีโอบามาถือได้ว่าเป็นความสัมพันธ์ที่ดีระหว่าง สหรัฐอเมริกากับเมียนมานับตั้งแต่ประธานาธิบดี เต็ง เส่ง ขึ้นสู่ตำแหน่ง การปล่อยตัว นักโทษทางการเมือง รวมทั้งนางอองซานซูจี และจัดให้มีการเลือกตั้งซ่อมใน ค.ศ.2012 และการเลือกตั้งทั่วไป ค.ศ.2015 โดยยอมรับผลการเลือกตั้งให้พรรคสันนิบาต แห่งชาติเพื่อประชาธิปไตย (NLD) ชนะการเลือกตั้งได้บริหารรัฐทำให้ความสัมพันธ์ ระหว่างเมียนมากับสหรัฐอเมริกาสงบลงได้ด้วยการยุติการบีบบังคับทางเศรษฐกิจ และส่งเสริมการลงทุนในเมียนมาอีกครั้ง โดยสหรัฐอเมริกาประกันให้ความช่วยเหลือ เมียนมาเป็นจำนวน 150 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และเงินให้หลักประกันพัฒนาโครงสร้าง พื้นฐานเป็นจำนวน 7.8 พันล้านเหรียญสหรัฐ เพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ในเมียนมา อย่างไรก็ตามเมียนมาไม่ยอมผูกพันกับเงินมากเกินไปถึงได้ถ่วงดุลอำนาจ กับจีนด้วยการชะลอการสร้างเขื่อนมิตโซน (Myitsone Dam) ซึ่งได้เริ่มก่อตั้ง ใน ค.ศ.2009 แต่ไม่แล้วเสร็จ ประธานาธิบดีเต็ง เส่ง ให้เหตุผลว่าต้องการพึงเสียง ประชาชนต่อการสร้างเขื่อนแห่งนี้ (“Burma dam,” 2011)

จากการสัมภาษณ์ตัวแทนหอการค้า ที่ตั้งอยู่บริเวณชายแดนไทย-เมียนมา ทั้งหอการค้า จ.ตาก และ จ.ระนอง ในช่วง ค.ศ.2021 กล่าวถึง การแข่งขันการเข้ามาลงทุนทางเศรษฐกิจระหว่างจีนและสหรัฐอเมริกาทางตอนเหนือและตะวันออก เป็นฝ่ายจีนมากกว่าสหรัฐอเมริกาด้วยข้อได้เปรียบทางภูมิศาสตร์ โดยเฉพาะบริเวณเขตเศรษฐกิจพิเศษ ชเวกอกโก (Shwe Kokko) ตั้งอยู่ที่เขตเมียวดี รัฐกะเหรี่ยง ซึ่งเป็นพื้นที่ความร่วมมือระหว่างฝ่ายรัฐบาลเมียนมา กองกำลังกะเหรี่ยงพุทธประชาธิปไตย (DKBA) และนักลงทุนชาวจีน บริษัทยาไท (Yatai International Holding Group) ที่เข้ามาตั้งศูนย์กลางค้า โรงแรม รีสอร์ท และบ่อนคาสิโน นอกจากนี้ยังมี ชาวกะเหรี่ยงแต่งงานกับชาวจีน ทำให้พบว่าชาติพันธุ์กะเหรี่ยง-จีน อยู่เป็นจำนวนมาก ทางด้านตะวันออกของเมียนมาบริเวณตะเข็บชายแดนฝั่งเมียนมาและไทย บทบาทที่สำคัญของชาวกะเหรี่ยง คือ ช่วยส่งเสริมให้ชาวจีนรู้จักพื้นที่และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้ามากขึ้นเพื่อเปิดโอกาสเข้ามาลงทุนในเมียนมา ท่ามกลางความไม่ลงรอยกันระหว่างฝ่ายกะเหรี่ยงกับรัฐบาลทหารเมียนมาจึงทำให้เกิดการปะทะกันอยู่เป็นประจำ ในขณะที่ทางตะวันออกเฉียงใต้ของเมียนมา เมืองทวาย (Dawei) และมะริด (Mergui) เกาะสอง คนมอญกับไทยแต่งงานเป็นเครือญาติและได้รับการยอมรับให้เข้ามาลงทุนทางเศรษฐกิจอย่างกลมกลืนในพื้นที่ เกาะสองโดยไม่มีการปะทะกับฝ่ายรัฐบาลทหารเมียนมา อย่างไรก็ตามทั้งสองพื้นที่ไม่พบนักลงทุนสหรัฐอเมริกาในเมียนมา นอกจากนี้ ตัวแทนสหรัฐอเมริกายังเข้ามาพูดคุยกับเจ้าหน้าที่ตัวแทนหอการค้า เพื่อตรวจดูสถานการณ์ทางการค้าการลงทุนของจีนในเมียนมาตามชายแดนอยู่เป็นระยะ

การอภิปรายผล

ในการศึกษาการแข่งขันทางภูมิยุทธศาสตร์ระหว่างจีนกับสหรัฐอเมริกาเหนือเมียนมา โดยแบ่งช่วงเวลาการศึกษาออกเป็นสองช่วงเวลา คือ ยุคนายพลเนวิน (ค.ศ.1962–1988) และหลังนายพลเนวิน (ค.ศ.1988–2012) พบว่าการแข่งขันทางยุทธศาสตร์ในยุคนายพลเนวิน จีนไม่ได้มีอิทธิพลในเมียนมามากนักด้วยความแตกต่างด้านอุดมการณ์ ทำให้รัฐบาลและนักลงทุนจีนไม่อาจสร้างความสัมพันธ์กับเมียนมาได้เต็มที่ และด้วยความหวั่นเกรงต่อการเผยแพร่อุดมการณ์คอมมิวนิสต์ รัฐบาลเนวินที่ควบคุมอำนาจการบริหารได้พัฒนาเศรษฐกิจตามแนวทางสังคมนิยม หรือวิถีทางของพม่าไปสู่ระบบสังคมนิยม ที่ไม่ส่งเสริมการเปิดเสรีทางเศรษฐกิจ หากแต่เน้นบทบาทพรรคการเมืองสังคมนิยมประชาธิปไตย ไม่เน้นการส่งออก และผูกขาดทางการค้าโดยรัฐ ส่วนสหรัฐอเมริกาได้ส่งเสริมแนวทางประชาธิปไตยผ่านความช่วยเหลือ

ทางเศรษฐกิจ และเมียนมายังเป็นพื้นที่สำคัญในการจัดการปัญหาเสถียรภาพหลัง ค.ศ.1988 ผู้นำเมียนมาคนใหม่พลเอกตาน ฉ่วย มาแทนที่นายพลเนวิน และสภาพปัญหาภายในและระเบียบแห่งรัฐเปลี่ยนชื่อรัฐเป็นเมียนมา การคืนดีทางความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับสหรัฐอเมริกานับตั้งแต่ ค.ศ.1972 ทำให้เมียนมาเริ่มสานสัมพันธ์กับจีน

นับตั้งแต่จีนพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจอย่างจริงจังและรวดเร็วในช่วงปลาย ค.ศ.1972 ทำให้สหรัฐอเมริกา มองว่าจีนกำลังก้าวขึ้นสู่อำนาจทางเศรษฐกิจ และท้าทายอำนาจสหรัฐอเมริกา สหรัฐอเมริกาจึงได้สกัดกั้นอิทธิพลของจีนเหนือทะเลจีนใต้ที่จีนอ้างกรรมสิทธิ์เหนือหมู่เกาะต่าง ๆ สหรัฐอเมริกาส่งกองทัพอากาศของหน่วยนาวิกโยธินสหรัฐอเมริกาและพันธมิตรออกลาดตระเวน ทำให้สถานการณ์การแข่งขันทางยุทธศาสตร์ระหว่างสองรัฐมหาอำนาจทวีความรุนแรงมากขึ้น การแข่งขันทางอำนาจผ่านกรอบการอธิบายพฤติกรรมแห่งรัฐตามแนวทางสังคมนิยมที่แต่ละฝ่ายต่างแข่งขันเพิ่มพูนศักยภาพทั้งทางเศรษฐกิจและทางการทหาร อีกทั้งกรอบการถ่วงดุลอำนาจแบบประกันความเสี่ยงยังอธิบายพฤติกรรมของจีนที่แข่งขันทางเศรษฐกิจกับสหรัฐอเมริกา แม้จีนจะสะสมอาวุธยุทธโธปกรณ์เพิ่มมากขึ้น แต่ก็ไม่ได้มุ่งหวังจะประหารประเทศประหารกับสหรัฐอเมริกาหากแต่อยู่ร่วมกันอย่างสันติกับสหรัฐอเมริกาในลักษณะการถ่วงดุลอำนาจ

ในยุคลหลัง ค.ศ.1988 จีนสร้างความสัมพันธ์กับเมียนมา ด้วยมองว่าเมียนมามีทำเลที่ตั้งระหว่างอินเดียกับจีน จีนกังวลต่อการสานสัมพันธ์ระหว่างเมียนมากับอินเดียที่เพิ่มขึ้น อีกทั้งจีนได้เพิ่มความใกล้ชิดกับเมียนมาด้วยการร่วมลงทุนในบริษัทที่เป็นของรัฐเมียนมา เช่น บริษัทก๊าซและน้ำมันแห่งเมียนมา Myanmar Oil and Gas Enterprise: MOGE เป็นต้น ทั้งนี้สหรัฐอเมริกาได้มีมาตรการบีบบังคับทางเศรษฐกิจต่อเมียนมาหลังเหตุการณ์นองเลือด “8888” ทำให้เมียนมาที่ประสบปัญหาทางเศรษฐกิจอยู่แล้วประสบกับสภาพเศรษฐกิจที่ตกต่ำมากขึ้น เป็นเหตุให้เมียนมาต้องสร้างการยอมรับในประชาคมโลกเพื่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจและเปิดรับการลงทุนจากต่างชาติ ทั้งนี้รัฐบาลทหารเมียนมายังแสวงหาความชอบธรรมในการเป็นผู้ปกครองเมียนมาต่อไป จึงได้ปรับแนวทางที่มีความเป็นประชาธิปไตยมากขึ้น ด้วยการบังคับใช้รัฐธรรมนูญ ค.ศ.2008 อีกทั้งยังมีผู้นำรัฐบาลที่ไม่ใช่ทหาร เช่น พลเอกเต็ง เส่ง (ค.ศ.2012) การมาเยือนของผู้นำสหรัฐอเมริกามายังเมียนมา จะส่งเสริมการเปลี่ยนผ่านประชาธิปไตยให้จงกามต่อไป อาจกล่าวได้ว่าพื้นที่เมียนมาแสดงให้เห็นถึงการแข่งขันทางอำนาจระหว่างจีนกับสหรัฐอเมริกา ทั้งนี้เมียนมาก็ได้ให้ความสำคัญกับทั้งจีนและสหรัฐอเมริกาโดยไม่เพี่ยงพล้ำให้ความใกล้ชิดกับรัฐใดรัฐหนึ่งมากเกินไป

บทสรุป

1. แนวคิดสังนิยมและการถ่วงดุลอำนาจแบบประกันความเสี่ยงกับข้อค้นพบ

กรอบแนวคิดยุทธศาสตร์ถ่วงดุลอำนาจแบบประกันความเสี่ยง เป็นยุทธศาสตร์ของจีนในการคานอำนาจกับสหรัฐอเมริกา เนื่องจากจีนมีคุณลักษณะรัฐลัทธิคุ้มครองและทำลายอำนาจของเจ้าผู้ครองอำนาจนำในระบบระหว่างประเทศ ด้วยการเติบโตอย่างรวดเร็วในทางเศรษฐกิจจากกล่าวได้ว่าเศรษฐกิจจีนที่เติบโตอย่างรวดเร็วและคาดการณ์ว่าจะเติบโตใกล้เคียงกับสหรัฐอเมริกาใน ค.ศ.2030 จีนได้ใช้ยุทธวิธีการคานดุลแห่งอำนาจในลักษณะการคานดุลแห่งอำนาจแข็ง คือนั้นยุทธวิธีการแข่งขันทางเศรษฐกิจเป็นหลัก ทั้งนี้การเติบโตทางเศรษฐกิจของจีนยังเกี่ยวข้องกับการสานความสัมพันธ์กับเมียนมา ด้วยการเข้าไปลงทุนในเมียนมาทางด้านทรัพยากรด้านพลังงาน ทำให้เกิดการส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจของจีนและเมียนมาในขณะเดียวกัน จะเห็นได้ว่าไม่เพียงที่จีนลงทุนในภาคพลังงานในเมียนมาและจีนยังลงทุนสร้างเส้นทางเชื่อมต่อระหว่างพื้นที่การขุดเจาะน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ เพื่อขนส่งสินค้าเชื่อมต่อกับตอนใต้ของจีน หรือ ยูนนานมายังเมืองท่าสำคัญด้านตะวันตกของเมียนมา คือ เมืองซิตตเว (Sittwe) การลงทุนในจีนไม่ได้แค่ส่งเสริมแค่ภาคเศรษฐกิจแต่ยังต่อยอดเพิ่มพูนอำนาจละมุนด้านอิทธิพลการแผ่ขยายมายังพื้นที่รัฐอื่น ๆ ในเมียนมา ด้วยการสร้างทางเพิ่มเติมเชื่อมต่อกับจีนข้ามพาดผ่านมายังเมียนมา

สหรัฐอเมริกาได้เล็งเห็นการเกี่ยวโยงทางความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างจีนและเมียนมา อันเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้สหรัฐอเมริกาแม้จะกดดันทางเศรษฐกิจกับเมียนมาในช่วงหลังเหตุการณ์ 8888 สหรัฐอเมริกาไม่อาจปล่อยให้ จีนและเมียนมาใกล้ชิดจนเกินไปได้ สหรัฐอเมริกายังคงส่งผ่านความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและด้วยเหตุผลของการสนับสนุนเปลี่ยนผ่านประชาธิปไตยในเมียนมา ซึ่งในขณะนั้นถือได้ว่ารัฐบาลทหารเมียนมาจำเป็นต้องเปลี่ยนผ่านประชาธิปไตยเพื่อแสวงหาความชอบธรรมในการเป็นผู้ปกครองเมียนมาต่อไป ทั้งนี้ยังทำให้เมียนมาไม่พึงพินิจมากเกินไปจนมีอิทธิพลเหนือการตัดสินใจในนโยบายของเมียนมา

ในอีกลักษณะหนึ่งการขยายอำนาจของจีนยังเรียกได้ว่าเป็นการคานดุลอำนาจเชิง โดยการมุ่งเน้นการใช้กองกำลังทหารโดยได้ส่งผ่านอาวุธยุทธโธปกรณ์ การซ่อมรบ ไปยังเมียนมา ทั้งนี้ยังได้ส่งอาวุธและร่วมลงทุนกับกลุ่มชาติพันธุ์ในเมียนมา ซึ่งส่งผล ให้สถานการณ์การสู้รบในสงครามกลางเมืองในเมียนมายังคงอยู่ต่อเนื่องไม่สิ้นสุด การสะสมอำนาจทางการทหารที่เพิ่มมากขึ้นสามารถอธิบายภายใต้แนวคิดสัจนิยม หรือ realpolitik เป็นกรอบแนวคิดที่สำคัญในการอธิบายพฤติกรรมของจีน เมื่อจีนได้ พัฒนาอาวุธที่ประกอบไปด้วย เช่น ทอร์ปิโด (torpedoes) ขีปนาวุธร่อนความเร็วสูง (high speed cruise missiles) และขีปนาวุธที่ยิงจากภาคพื้นดิน เป็นต้น ในขณะที่ สหรัฐอเมริกามีกองกำลังอยู่ในทวีปเอเชีย โดยมีฐานทัพในพื้นที่ต่าง ๆ เช่น ใต้หวัน ญี่ปุ่น ฟิลิปปินส์ เกาหลี เป็นต้น อีกทั้งยืนยันทะเลจีนใต้เป็นน่านน้ำสากล สหรัฐอเมริกาและพันธมิตรจึงได้มีกองทัพอากาศ เรือบรรทุกเครื่องบิน กองเรือคุ้มกัน เติร์กเรือ และประจำการในทะเลจีนใต้ อันเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงการแข่งขันทาง ยุทธศาสตร์ระหว่างสองรัฐอย่างจริงจัง

2. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลนายพลเนวิน และหลังนายพล เนวิน ต่อผู้นำจีน

การแข่งขันทางยุทธศาสตร์ อำนาจของจีนและสหรัฐอเมริกาเหนือเมียนมา มีความแตกต่างกัน จีนเน้นการแสวงหาผลประโยชน์ทางยุทธศาสตร์ทำเลที่ตั้ง ของเมียนมาที่เอื้อประโยชน์ด้านการค้า ด้วยการเป็นเส้นทางเชื่อมต่อการขนส่งทางบก ของจีนผ่านข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งถนน (BRI) และเส้นทางเชื่อมต่อการขนส่งทางทะเล ไปยังมหาสมุทรอินเดีย โดยเมียนมาอำนวยความสะดวกให้จีน ทำให้จีนสามารถเดินทาง เข้าใกล้อินเดียในช่องทางยุทธศาสตร์ใหม่นี้ และด้วยเส้นทางเชื่อมต่อมายัง มหาสมุทรอินเดียนี้เองสามารถเชื่อมต่อไปยังตะวันออกกลางและแอฟริกา ทั้งนี้ เส้นทางนี้ทำให้ จีนสามารถเชื่อมต่อไปยังทางตะวันออกเฉียงใต้ ข้ามช่องแคบมะละกาไป ยังทะเลจีนใต้ได้อีกทาง

นอกจากนั้นที่ผ่านมาจีนให้ความสำคัญกับเมียนมามาโดยตลอด แม้ว่าในช่วงก่อน ค.ศ.1988 ที่เมียนมาปกครองโดยรัฐบาลทหารเนวินและมีความสัมพันธ์ที่ไม่แนชัด ในบางช่วง จากความสงสัยการเผยแพร่อุดมการณ์คอมมิวนิสต์จีนมายังพรรค คอมมิวนิสต์แห่งเมียนมา แต่ด้วยความต้องการพัฒนาเศรษฐกิจของเมียนมา จีนได้ ให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาเศรษฐกิจต่อเมียนมา จนกระทั่ง หลังเหตุการณ์ นองเลียด “8888” รัฐบาลทหารเมียนมาปราบปรามการเรียกร้องประชาธิปไตย โดยประชาชน พระสงฆ์และกลุ่มอาชีพต่าง ๆ สหรัฐอเมริกาและรัฐในยุโรปได้ยุติ

การค้าและการส่งออกสินค้ามายังเมียนมา และในเวลาต่อมายังได้ยุติการอนุญาตเดินทางของผู้นำเมียนมามายังสหรัฐอเมริกาเพื่อเป็นการกดดันรัฐบาลเมียนมาให้กลับเข้าสู่แนวทางประชาธิปไตย ซึ่งในช่วงเวลายากลำบากดังกล่าวเงินเป็นเพียงไม่กี่รัฐที่ทำการค้าและลงทุนในเมียนมา โดยช่วงนั้นเมียนมายังเผชิญอยู่กับผลลัพธ์การพัฒนาประเทศตามแนวทางสังคมนิยมที่ไม่ส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจในเมียนมา และยังนำไปสู่การปฏิวัติผ้าเหลือง (Saffron Revolution) ค.ศ.2007 จนกระทั่งผู้นำสหรัฐอเมริกากลับมาเยือนเมียนมาในสมัยประธานาธิบดีเต็ง เส่ง (Thein Sein) ค.ศ.2011 สำหรับประธานาธิบดี เต็ง เส่ง เป็นผู้ที่ไม่ได้เป็นทหารในช่วงที่บริหารประเทศ อีกทั้งยังปล่อยตัวนางอองซานซูจีและเคารพในผลการเลือกตั้งซ่อม ค.ศ.2012 และการเลือกตั้งทั่วไป ค.ศ.2015 ที่พรรคสันนิบาตแห่งชาติเพื่อประชาธิปไตยได้คะแนนเสียงเลือกตั้งถล่มทลาย

3 การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลยุคนายพล เนวิน กับหลังนายพลเนวิน ต่อผู้นำสหรัฐอเมริกา

ความสัมพันธ์ระหว่างเมียนมากับสหรัฐอเมริกามีลักษณะผูกพันและต่างตอบแทนกันในช่วงเวลา ในช่วงก่อน ค.ศ.1988 ที่สหรัฐอเมริกาต้องการสานความสัมพันธ์กับเมียนมาเพื่อส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยและสกัดกั้นคอมมิวนิสต์จีน แม้แนวทางเมียนมาจะทำให้กระบวนการเปลี่ยนผ่านประชาธิปไตยต้องชะงักงันใน ค.ศ.1962 แต่สหรัฐอเมริกายังส่งเสริมด้วยการให้เงินช่วยเหลือเมียนมา อีกทั้งสหรัฐอเมริกายังทำสงครามในภูมิภาคนี้คือสงครามเวียดนาม และในกัมพูชา หากเมียนมาเป็นพันธมิตรอุดมการณ์เดียวกันย่อมทำให้รัฐที่เหลือในภูมิภาคไม่กลายเป็นคอมมิวนิสต์ไปด้วยได้ นอกจากนั้นการแพร่ระบาดทั้งการปลูกและส่งออกของยาเสพติดในภูมิภาคนี้ก็ได้ส่งขายไปยังสหรัฐอเมริกามากถึงร้อยละ 20 ทำให้สหรัฐอเมริกาต้องควบคุมและประกาศสงครามยาเสพติดในเมียนมา

แม้ในช่วงหลังเหตุการณ์ 1988 สหรัฐอเมริกาจะไม่พอใจกับการใช้ความรุนแรงปราบปรามการชุมนุมเรียกร้องเพื่อประชาธิปไตย ทำให้สหรัฐอเมริกาใช้มาตรการบีบบังคับทางการค้า แต่สหรัฐอเมริกาก็อาจปล่อยให้เมียนมาใกล้ชิดกับจีนมากเกินไปได้ ซึ่งเมียนมาก็เข้าใจในการเข้ามาของจีนที่มากเกินไปอาจเป็นภัยต่อเมียนมาเอง และสถานภาพความเป็นกลางของเมียนมาได้เช่นกัน เมียนมาและสหรัฐอเมริกา ยังคงความสัมพันธ์แบบห่าง ๆ ในช่วงมาตรการบีบบังคับทางเศรษฐกิจ โดยสหรัฐอเมริกายังให้ความช่วยเหลือเมียนมาเพื่อการส่งเสริมประชาธิปไตย ทั้งนี้ภายใต้การนำรัฐบาล ชินหยุน (Khin Nyunt) ได้ส่งเสริมกระบวนการประชาธิปไตย

ในเมียนมาด้วยการกำหนดนโยบายเส้นทางสู่ประชาธิปไตย (roadmap to democracy) โดยให้มีแนวทางเจ็ดขั้นตอนและเริ่มต้นด้วยการออกรัฐธรรมนูญปี 2008 ให้มีความประชาธิปไตยมากกว่ารัฐธรรมนูญฉบับปี 1974 จนกระทั่งประธานาธิบดีเต็ง เส่ง ขึ้นมาเป็นผู้นำเมียนมาใน ค.ศ.2011 และผลักดันให้กระบวนการเปลี่ยนผ่านประชาธิปไตยในเมียนมา เติบโตและแบ่งบานขึ้นอีกครั้ง ด้วยการปล่อยตัวนางอองซาน ซูจี และนักโทษการเมืองพรรคฝ่ายค้านอื่น ๆ รวมทั้งจัดให้มีการเลือกตั้งและยอมรับผลการเลือกตั้งใน ค.ศ.2015 ทำให้พรรคสันนิบาตแห่งชาติเพื่อประชาธิปไตยได้ปกครองเมียนมาตามกระบวนการประชาธิปไตย และการปลดปล่อยมาตรการปิดบังคับข้องการค้า

References

- Aung, H. (2007). Burma's rigged road map to democracy. *The Irrawaddy*. Retrieved from https://www2.irrawaddy.com/article.php?art_id=8052
- Bew, J. (2014, February 25). The real origins of realpolitik. *The National Interest*. Retrieved from <https://nationalinterest.org/article/the-real-origins-realpolitik-9933>
- Brill, H. (1985). Political geography, geopolitics, geostrategy: An attempt at systematization. *Strategic Studies*, 8(2), 86–98
- Burma dam: Work halted on divisive Myitsone project. (2011, September 30). *BBC News*. Retrieved from <https://www.bbc.com/news/world-asia-pacific-15121801>
- Burma Freedom and Democracy Act of 1995*. (1996, January 25). Retrieved July 17, 2022, from <https://www.congress.gov/bill/104th-congress/house-bill/2892?s=1&r=2>
- Chandrasekharan, S. (2018, January 1). Myanmar: Peace process going nowhere. *Indian Defence Review*. Retrieved from <http://www.indiandefencereview.com/spotlights/myanmar-peace-process-going-nowhere/>
- Chang, F. K. (2016, June 24). *China's encirclement concerns*. Retrieved July 21, 2022, from <https://www.fpri.org/2016/06/chinas-encirclement-concerns/>

- China's string of pearls strategy. (2009, March 18). *China Briefing*. Retrieved from <https://www.china-briefing.com/news/china%E2%80%99s-string-of-pearls-strategy/>
- Clymer, K. (2015). *A delicate relationship: The United States and Burma/Myanmar since 1945*. Ithaca: Cornell University Press.
- Confindustria Piemonte. (2021). *Emerging markets: A cura dell'ufficio studio economici*. Retrieved from https://www.ui.torino.it/public/files/Emerging-Markets_lug_2021.pdf
- Emery, H. C. (1915). What is realpolitik?. *International Journal of Ethics*, 25(4), 448–468.
- Evans, M. (2010). Power and paradox: Asian geopolitics and Sino–American relations in the 21st Century. *Orbit*, 55(1), 85–113.
- Feng, Z. (2008). China's rise will be peaceful: How unipolarity matters. In R. S. Ross, & Z. Feng (Eds.), *China's ascent: Power, security and the future of international politics*. (pp. 34–54). Ithaca: Cornell University Press.
- Foreign operations, export financing, and related programs appropriations bill, 1996*. (1995, June 15). Retrieved July 19, 2022, from <https://www.congress.gov/congressional-report/104th-congress/house-report/143/1>
- Haacke, J. (2015). The United States and Myanmar: From antagonists to security partners?. *Journal of Current Southeast Asian Affairs*, 34(2), 55–83.
- Haacke, J. (2021). Foreign policy entrepreneurs, policy windows, and “pragmatic engagement”: Reconsidering insights of the multiple streams framework and the Obama administration's 2009 policy shift toward military-run Myanmar. *Foreign Policy Analysis*, 17(3), 1–21.
- He, K., & Huiyun, F. (2008). If not soft balancing, Then what? Reconsidering soft balancing and U.S. policy toward China. *Security Studies*, 17(2), 363–395. <https://doi.org/10.1080/09636410802098776>
- Hogan, D. W. (2019). *India–Burma: 2 April 1942–28 January 1945*. Washington, D.C.: Center of Military History.

- Jiaqi, Y., & Gao, G. (1996). *Turbulent decade: A history of the cultural revolution*. Honolulu: University of Hawai'i Press.
- Jomini, A. H. (2011). *The art of war*. Paso, TX: El Paso Norte Press.
- Kang, D. C. (2003). Getting Asia wrong: The need for new analytical frameworks. *International Security*, 27(4), 57–85.
- Ko, M. Z. (2014, June 16). *Rakhine leaders to press China on controversial Myanmar projects*. Retrieved July 19, 2022, from <https://www.rfa.org/english/news/myanmar/projects-06162014172443.html>
- Lwin, N. (2020, February 27). Kachin state approves Chinese-backed business park in border town. *The Irrawaddy*. Retrieved from <https://www.irrawaddy.com/news/burma/kachin-state-approves-chinese-backed-business-park-border-town.html>
- Machiavelli, N. (2014). *The Prince* (W. K. Marriot, Trans.). North Charleston: CreateSpace Independent Publishing Platform.
- Mearsheimer, J. (2005, November 18). *The rise of China will not be peaceful*. Retrieved July 19, 2022, from <https://www.mearsheimer.com/wp-content/uploads/2019/06/The-Australian-November-18-2005.pdf>
- Meena, K. (2000). *What is the difference between geopolitic and geostrategy?*. Retrieved July 20, 2022, from <https://www.idsa.in/askanexpert/geopoliticsandgeostrategy>
- Misachi, J. (2021, February 4). *Bay of Bengal*. Retrieved July 19, 2022, from <https://www.worldatlas.com/bays/bay-of-bengal.html>
- Morgenthau, H. J. (1954). *Politics among nations: The struggle for power and peace* (2nd ed.). New York: Knopf.
- Naisbitt, J. & Naisbitt, D. (2010). *China's megatrends: The 8 pillars of a new society*. New York, NY: Harper Business
- National Museum of American Diplomacy. (2021, August 5). *Ping-Pong diplomacy: Artifacts from the historic 1971 U.S. table tennis trip to China*. Retrieved April 24, 2022, from <https://diplomacy.state.gov/ping-pong-diplomacy-historic-1971-u-s-table-tennis-trip-to-china/>

- Ross, R. S. (1999). The US–China peace: Great power politics, sphere of influence and the peace of East Asia, *Journal of East Asian Studies*, 3(3), 351–375.
- Salman, M. (2017). Strategic hedging and unipolarity’s demise: The case of China’s strategic hedging. *Asian Politics & Policy*, 9(3), 354–377.
- Salman, M., & Gustaaf G. (2015, April 16–19). *Strategic hedging and balancing model under the unipolarity*. Retrieved July 19, 2022, from <https://researchportal.vub.be/en/publications/strategic-hedging-and-balancing-model-under-the-unipolarity>
- Seekins, D. M. (1997). Burma–China relations: Playing with fire. *Asian Survey*, 37(6), 525–539
- Sempa, F. P. (2009, October 26). *Here be dragons: Is China a military threat?* Retrieved July 19, 2022, from <https://go.gale.com/ps/i.do?p=AONE&u=-googlescholar&id=GALEIA211389981&v=2.1&it=r&sid=googleScholar&asid=34ea2952>
- Shambaugh, D. (2018). US–China rivalry in Southeast Asia. *International Security*, 42(4), 85–127. https://doi.org/10.1162/isec_a_00314
- Sharma, M. (2022a, July 9). *Shinzo Abe forged a new Asia*. Retrieved on July 22, 2022, from <https://www.bloomberg.com/opinion/articles/2022-07-08/shinzo-abe-s-greatest-legacy-is-the-indo-pacific>
- Sloan, G. (2017). *Geopolitics, geography and strategic history*. Abingdon, UK: Routledge.
- Steinberg, D. I., & Hongwei, F. (2012). *Modern China–Myanmar relations: Dilemmas of mutual dependence*. Copenhagen: Nordic Institute of Asian Studies Press.
- Taylor, R. H. (2004). Myanmar: Roadmap to Where?. *Southeast Asian Affairs*, 171–184.
- Tessman, B., & Wojtek, W. (2011). Great powers and strategic hedging: The case of Chinese energy security. *International Studies Review*, 13(2), 214–240.

- Than, T. M. M. (2003). *Myanmar and China: A special relations?. Southeast Asian Affairs*, 189–210.
- Vatikiotis, M. (1995). Burma: Catching the wave. *Far Eastern Economic Review*, 158, 48–51.
- Waltz, K. (1979). *Theory of international politics*. Reading, Ma: Addison–Wesley Publishing Company.